

ÅRSREDOVISNING 2021

DALS-EDS KOMMUN

Innehållsförteckning			
1. KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE	3		
2. DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN UNDER ÅRET	5		
2.1 BARN OCH UTBILDNING	5		
2.2 OMSORG OCH STÖD	6		
2.3 BYGGA, BO OCH SAMHÄLLE	7		
2.4 NÄRINGSLIV OCH ARBETE	8		
2.5 UPPLEVA OCH GÖRA	10		
2.6 TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR	12		
2.7 HÅLLBAR KOMMUNUTVECKLING	12		
2.8 DEMOKRATI OCH FÖRVALTNING	14		
3. FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	15		
3.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING	15		
3.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN	16		
3.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING	17		
3.3.1 DEN SVENSKA EKONOMIN	17		
3.3.2 BEFOLKNING	18		
3.3.3 HÅLLBARHET	21		
3.3.4 INFRASTRUKTUR	22		
3.3.5 NÄRINGSLIV	22		
3.3.6 ARBETSMARKNAD	22		
3.3.7 BOSTADSMARKNAD	24		
3.3.8 DIGITALISERING	26		
3.3.9 LAGSTIFTNING OCH REGELVERK	26		
3.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	27		
3.4.1 COVID-19-PANDEMIN	27		
3.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN	28		
3.5.1 ANSVARSSTRUKTUR	28		
3.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALS-EDS KOMMUN	29		
3.5.2.1 Styrmodellens grunder och syften	30		
3.5.2.2 Ekonomistyrning	30		
3.5.2.3 Resultatstyrning	31		
3.5.2.4 Målstyrning	31		
3.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL	32		
3.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	32		
3.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	32		
3.6.1.1 Kommunens omställning mot en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet 2017-2021	33		
3.6.2 FINANSIELL ANALYS	34		
3.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT	47		
3.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL	49		
3.6.5 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL	51		
3.6.5.1 KOMPETENS	51		
3.6.5.2 DEMOKRATI	53		
3.6.5.3 PLATS	54		
3.6.5.4 MILJÖ	56		

3.6.6 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	58
3.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN	58
3.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING	63
3.8.1 Globalt och nationellt	63
3.8.2 Kommunutveckling	63
4. FINANSIELLA RAPPORTER	70
4.1 DRIFTREDOVISNING	70
4.2 INVESTERINGSREDOVISNING	74
4.3 RESULTATRÄKNING	79
4.4 KASSAFLÖDESANALYS	80
4.5 BALANSRÄKNING	82
4.6 NOTFÖRTECKNING	84
4.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET	97
4.8 REDOVISNINGSPRINCIPER	101

Foto: Joscha Langemann, Veronika Horn, Dals-Eds kommun

1. KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

Aldrig har så få haft så många att tacka för så mycket!

Ja det känns faktiskt ganska naturligt att travestera Winston Churchill när jag inleder mitt sista förord i Dals-Eds kommuns årsredovisning. Jag syftar givetvis på det slitsamma men fantastiska arbete alla kommunens medarbetare (de många) utfört under den pandemi som tyvärr definierat även år 2021. En insats vi politiker (de få) naturligtvis är mycket tacksamma för.

När jag tittar på vad jag skrev förra året i samband med årsredovisningen känns det som att mycket av den texten skulle kunna ha kopierats för 2021. Orsaken är naturligtvis att coronapandemin fortsatt under hela året och därmed påverkat oss på en mängd olika sätt. I många aspekter har det förstås varit negativt, men på något vis lärde vi oss också att hantera situationen. Nöden sägs ju vara uppfinningarnas moder och jag tycker mig ha sett många kreativa exempel på där verksamheter funnit lösningar som bidragit till god kvalitet och i stort sett normal leverans. Men givetvis har dessa två år kostat på och mycket har även fått prioriteras bort. I skrivande stund vet jag ju att pandemin släppt sitt grepp och att vi därmed har kunnat återgå till en mer normal tillvaro. Vad som blir viktigt att beakta nu, är den skuld i form av slitna medarbetare som arbetats upp. Jag tänker att vi behöver ha med oss detta faktum under innevarande år och inte tro att vi ännu är tillbaka där vi var före pandemin.

Trots den situation som präglade oss hände det otroligt mycket intressanta saker i Dals-Ed under 2021. Genom att ta del av kommunens årsredovisning blir detta väldigt tydligt och jag hoppas att ni som läser den håller med. Att i ett förord försöka sammanfatta

detta är omöjligt, så istället gör jag några högst personliga nedslag kring frågor jag tycker är intressanta eller angelägna.

För mig känns det tillfredsställande att vi kan redovisa ett starkt ekonomiskt resultat för året. Förklaringen är ungefär som ifjol, dvs att staten mot bakgrund av pandemin valt att både förstärka generella bidrag och ersätta för direkt ökade kostnader. Samtidigt har skatteintäkterna ökat mer än beräknat vilket också ökat intäkterna och gett oss en positiv signal om att hjulen rullar på. Tack vara detta har vi kunnat hantera årets utmaningar samtidigt som det stärker kommunens ställning inför framtiden. Vi vet att vi har utmaningar framför oss, så arbetet med en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet måste fortsätta.

Det är också glädjande att konstatera att arbetslösheten nu ligger på en lägre nivå än innan pandemin och det gäller både gruppen som helhet och för ungdomar. En baksida när det gäller arbetsmarknaden är dock att allt fler har svårt att finna den kompetens man efterfrågar. Det gäller både inom privat och offentlig sektor och här krävs fortsatt arbete med att lösa detta. En viktig bit i det pusslet är Campus Dalsland som nu är på väg att bli verklighet. Här samverkar Dalslands kommuner för att kunna erbjuda högre studier i landskapet.

Under flera år har Dals-Eds kommun satsat på stora investeringar i funktionella verksamhetslokaler. Under 2021 påbörjades arbetet med nytt kök och matsal vid Hagaskolan. En investering som visar att vi tror på framtiden och som gör att vi kan höja kvaliteten utan att det kommer att kosta oss mer.

En viktig del i det kommunala uppdraget är att försöka bidra till en ökad attraktivitet. Som liten kommun finns inte alltid resurserna för att göra allt man önskar så då gäller det att hitta andra vägar. Ett

sådan exempel är att vi kunnat stödja Eds FF i förverkligandet av en konstgräsplan. Den kommer att bli en stor tillgång för skola, föreningsliv och spontant idrottande.

Ja det finns naturligtvis mycket mer att kommentera men utrymmet räcker inte för mer. Sammanfattningsvis tycker jag det under 2021 gjorts mycket för att Dals-Eds ska vara en trygg och attraktiv kommun att bo och verka i.

Stort tack till er alla för ett gott samarbete och för strålande insatser!

Martin Carling

Kommunstyrelsen ordförande

2. DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN UNDER ÅRET

Det första avsnittet i årsredovisningen 2021 innehåller glimtar från den kommunala verksamheten under året. Liksom året innan påverkades verksamheten under 2021 i stor utsträckning av covid-19-pandemin. Delar av den planerade verksamheten har fått ställas in och verksamheter har anpassats efter nya förutsättningar. Effekten av pandemin beskrivs mer under avsnitt 3.4 Händelser av väsentlig betydelse.

2.1 BARN OCH UTBILDNING

Fjärr- och distansundervisning

Covid-19 innebar att undervisningen behövde anpassas och en utveckling skedde inte minst inom digitalisering och förmågan att bedriva fjärr- och distansundervisning. Personal, barn och elever har ständigt fått tänka om och anpassa verksamheterna och insatserna.

Integrerad grundsärskola på Snörrums- & Hagaskolan

Med anledning av en ökande andel elever med behov av särskola startade kommunen från höstterminen integrerad grundsärskola på Snörrums- och Hagaskolan. Det finns flera vinster för elever att fortsatt få ta del av undervisning på hemmaplan i det sociala sammanhang som de är vana vid. Det innebär också en betydligt lägre kostnad för kommunen jämfört med kostnaden att köpa plats i annan kommun.

Tidiga samordnande insatser (TSI)

Arbetet med att utveckla tidiga samordnade insatser fortgår och inför hösten 2021 projektanställdes en samordnare för TSI, vilket gett goda effekter där samverkan mellan verksamheterna har ökat

liksom utveckling av nya rutiner och samverkansformer.

Hälsofrämjande insatser

Ytterligare behov av förstärkningar kring skolelevs matvanor och fysisk aktivitet har identifierats under året. En grupp representanter från skola, kostenhet och folkhälsostrateg har gjort en analys som har utmynnat i flera insatser för genomförande under 2022 och framåt.

Förändringar på Utsikten

En utredning av Utsiktens gymnasium resulterade i ett beslut att inte starta Naturbruksprogrammet med inriktning äventyrsturism på nytt.

Campus Dalsland

Dalslandskommunerna har ställt sig bakom ett förslag om ett högskolecampus i Dalsland. Behovet av att öka utbildningsnivån och tillgodose efterfrågan av personer med eftergymnasial utbildning ligger till grund för satsningen. Campus Dalsland kan bli en avgörande positiv faktor för den fortsatta utvecklingen i Dalsland.

Samarbete - Skola & Näringsliv

En arbetsgrupp har skapats i syfte att underlätta för grundskoleelever att komma ut på praktikplatser hos våra lokala företag och hjälpa eleverna att göra bra val inför fortsatta studier efter grundskolan. Internettjänsten "praktikplatsen.se" ska användas för att underlätta kontakten mellan företagare och elever.

2.2 OMSORG OCH STÖD

Gemensam myndighetsenhet för IFO och bistånd

Under året fattades beslut om en gemensam myndighetsenhet från 2022 där Individ- och familjeomsorgen (IFO) och Biståndsenheten ska ha en gemensam chef och att minska det administrativa stödet. Beslut togs också om att den kommunala samverkan kring biståndshandläggning som skett mellan Dals-Ed och Bengtsfors skulle upphöra vid årsskiftet 2021/2022.

Ny insats prövades för ge stöd att bryta missbruk

Under hösten prövades som en hemmaplanslösning att tillsätta särskilt kvalificerad kontaktperson som insats till målgruppen som stöd att bryta missbruk. Från september till december har det inte funnits individer i behov av vård på HVB.

Hemtjänstverksamheten

Under våren startades dagverksamhet upp på Linden. Den flyttades senare till Hagalid.

De biståndsbedömda insatserna för Hemtjänsten ökade med 10 % under maj - juni. Denna ökning har sedan kvarstått. All personal har gått upp till önskad sysselsättningsgrad för att klara insatserna.

Statsbidrag möjliggjorde utbildning inom hemsjukvård och rehab

Statsbidrag och tillgång till sjuksköterskor under 2021 har möjliggjort för Hemsjukvården att följa kompetens- och utvecklingsplanen trots pandemin. Två sjuksköterskor går specialistsjuksköterskeprogram i avancerad vård i hemmet och demensvård.

Rehab är en liten enhet, vilket innebär en sårbarhet. En rehabiliteringsassistent går därför med hjälp av statsbidrag för den nära vården en utbildning till fysioterapeut.

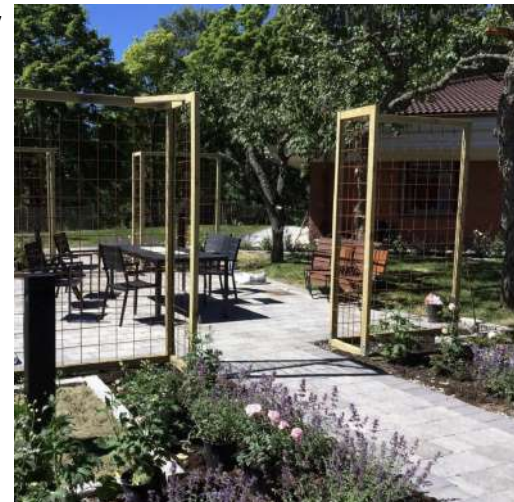
Nya boenden inom LSS

Under året startades ett nytt korttidsboende för barn och ett nytt SoL-boende på Novabo.

Utvecklingsarbete på Edsgårdets särskilda boende

Enheten har med hjälp av statsbidrag arbetat med förbättringar av inomhusmiljön och dagliga aktiviteter för de boende.

Administratörer utbildades i BPSD (Beteendepsykiatriska Symtom vid Demens). Målet är att genom vårdåtgärder minska beteendemässiga och psykiska symtom för att minska lidandet och öka livskvaliteten för personen med demenssjukdom.

Nya boenden på Hagalid

Under året startades särskilt boende upp på Ängen, Hagalid. Totalt finns sju platser, av vilka det enbart funnits behov av fyra.

Det biståndsbedömda trygghetsboendet Björken har startats upp, en boendeform för äldre som inte upplever det tryggt att bo kvar i det egna hemmet. Två personer har beviljats insatsen biståndsbedömt trygghetsboende under året varav en lägenhet i nuläget är uthyrd.

Omtag krävs inom arbetet mot ofrivillig ensamhet

Under året lades frivilligverksamheten Solrosen ner på grund av resursbrist. Solrosen var en plattform för arbete mot ofrivillig ensamhet med stöd av frivilliginsatser, vilket har skapat stort värde. Dialogen pågår om hur en sådan plattform kan prioriteras och återskapas i någon form, som en tvärssektoriell fråga.

Ny utbildningsportal

Arbete har påbörjats med en ny utbildningsportal för Socialförvaltningen, med finansiering genom statsbidrag. Den ska användas till alla interna utbildningar, introduktionsprogram, kunskapstester med mera.

2.3 BYGGA, BO OCH SAMHÄLLE

Planer för framtiden

Genom medborgardialoger inkom många synpunkter och förslag som legat till grund för kommunens nya översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram som antogs under året.

Översiktsplanen är en avsiktsförklaring för hur den fysiska miljön i kommunen ska användas och utvecklas.

Bostadsförsörjningsprogrammet anger mål, riktlinjer och åtgärder i syfte att skapa balans på bostadsmarknaden samt att långsiktigt tillgodose behovet av bostäder. Till planerna finns genomförandeplaner med mer konkreta åtgärder.

Utökade möjligheter till byggnation

Två detaljplaner (ED 2:3 och del av 10:3 samt ED 10:2 m.fl.) fick laga kraft under perioden. Planerna förväntas ge ett tillskott av ca åtta bostäder i centrum och ytterligare bostäder i form av såväl småhus som flerbostadshus på Fågelvägarna.

Det tidigare sågverksområdet och de åtta tomterna i det attraktiva Le-området har sanerats och finns nu ute till försäljning.

Hagaskolans kök

Under året påbörjades en byggnation av Hagaskolans nya kök och den nya skolmatsalen beräknas vara klar sommaren 2022.

Det goda livet i Dalsland

Genom en avsiktsförklaring ska kommunerna i Dalsland inklusive Vänersborg, Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen, medverka till att driva och initiera satsningar inom ramen för "Det goda livet i Dalsland". Dalsland blir därmed en testarena för nya lösningar som ska bidra till utveckling och omställning. Målen med den gemensamma satsningen är att uppnå fullföljda studier och minskat utanförskap, en utbyggnad av digital infrastruktur, fler jobb från stat och region, nya lösningar för kollektivtrafik, näringsutveckling samt attraktivt boende.

2.4 NÄRINGS LIV OCH ARBETE

"Näring & Liv i Dals-Ed"

För att förbättra informationen ut till näringslivet startades nyhetsbrevet "Näring & Liv i Dals-Ed". Brevet skickas ut till ca 190 mottagare i kommunen och har ambitionen att vara kort, lättläst och aktuellt. Ett 50-tal företagsbesök genomfördes också under året i syfte att utöka dialogen mellan kommun och näringsliv.

Ett nytt reglemente för Näringslivsrådet antogs under året och några representanter för de olika branscherna ersattes av nya. Syftet med näringslivsrådet ska vara att främja ett varaktigt och växande näringsliv i Dals-Ed som skapar tillväxt, fler jobb och gör Dals-Ed ännu mer attraktiv som kommun. Näringslivsrådet har nu 14 medlemmar från näringsliv och kommun.

Starta din egen webbshop

En kurs via Hermods i att starta sin egen webbshop drogs igång under våren för de företagare som ville starta upp onlineförsäljning via internet. Huvudspåret var att få befintliga företagare som driver

butik/handel idag att utöka marknaden och att även erbjuda internethandel till närområdet som en utökad service i samband med pandemin. Fyra företagare läser kursen på distans och ska vara klara under hösten.

Enkätresultat Svenskt Näringsliv

I maj släpptes enkätresultaten från den årliga undersökningen som Sv. Näringsliv genomför. Dals-Ed fick ett något lägre betyg än tidigare år och för första gången på flera år är det en minskning i företagens sammanlagda bedömning kring hur de upplever näringslivsklimatet i Dals-Ed. Siffran hamnade nu på 3,72 jämfört med 4,0 under år 2020. Undersökningen ger oss ett värdefullt underlag att jobba vidare med i det fortsatta näringslivsarbetet som även berör fler temaområden och även kommunens organisation.

Statistik

Arbetslösheten har sjunkit igen efter att den ökade under förra året. Den är nu tillbaka på relativt låga nivåer. Den ligger lägre än i både länet och riket.

Arbetslösheten i Dals-Ed låg under 6 procent i slutet av 2021, vilket är lägre än de omkringliggande kommunerna i Dalsland. Det finns totalt 2353 arbetstillfällen*) i Dals-Ed. Inpendlingen är 639 personer och utpendlingen ligger på 545 personer. Förvärvsintensiteten ligger på 77,9 % av kommunens befolkning och baseras på åldern 20-64 år.

*) Avser dagbefolkning, vilket avser var arbetsstället ligger geografiskt)

Företagssamverkan mot brott

Under året har flera möten hållits tillsammans med kommunens trygghetssamordnare, näringslivsutvecklare och närpolisen samt Företagarna. Dals-Ed är först ut med att organisera sig enligt modellen "Grannsamverkan". Ett viktigt arbete som bl.a. påvisats i den enkätundersökning som Sv. Näringsliv gör varje år. Där framgår önskemål om förbättringar eftersom många företagare upplever en ökad otrygghet i samband med att vissa typer av brott ökar. Första organiserade området är Jordbrons Handels- och industriområde.

Sommarpresentkort till personalen gynnade lokala handeln

För att uppmärksamma de kommunanställdas arbete under pandemin och samtidigt stärka den lokala handeln så delades ett presentkort ut inför sommaren på 1000 kr/anställd. En favorit i repris som uppskattats tidigare av det lokala näringslivet och då särskilt handeln. Kortet gällde för alla företag inom kommunen som säljer varor eller tjänster.

Foto: Veronika Horn, Företagarna

2.5 UPPLEVA OCH GÖRA

Friluftslivets år

År 2021 var friluftslivets år! Kommunen deltog i det nationella samarbetsprojektet Luften är fri i syfte att lyfta friluftslivet, att få många nya människor att vara ute och att visa upp alla de värden som friluftslivet har. Projektet vände sig till alla invånare, men särskild målgrupp var barn i åk 4-6, nya svenskar och beslutsfattare i kommunen. Flera föreningar engagerade sig genom att anordna aktiviteter och bjuda in till prova-på-aktiviteter. Externa medel beviljades och investeringar gjordes också för att stärka

möjligheterna till friluftsliv i ett längre perspektiv genom aktivitetsleder och material i syfte att förstärka skolornas utomhuspedagogik. I samband med friluftslivets år firade också nationalparken Tresticklan 25-årsjubileum och landshövdingen kom på besök.

Jubileumsprogrammet bjöd bland annat på mat, tårta, ponnyridning, vandring och sång.

Lovaktiviteter

Sportlovet bjöd på ett traditionsenligt sporlovsprogram med aktiviteter som käpphästhoppning, tipspromenad, bakning, fotboll, orientering, foto och grillning.

Under sommarveckorna fanns den populära sommarlovsvagnen på plats vid Lilla Le:s badplats. Såväl i anslutning till sommarlovsvagnen som på andra platser i kommunen erbjöds barn och unga att testa på flera olika aktiviteter såsom SUP-paddling, ridning, slöjd, orientering, kanot, promenadteater, friluftsliv och parkour.

Platsutveckling

Under året genomfördes en upprustning av Terrassparken och den närliggande tennisbanan som kommunen förvärvade under året. Tennisbanan försågs med basketkorgar och målställningar i syfte att kunna nyttjas för olika aktiviteter och i december spolades det även is på banan, vilket möjliggjorde skridskoåkning.

Förberedelser för utveckling av grillplatser i kommunen och en upprustning av Freudentahlska parken (bouleparken) påbörjades under året.

Under vintern 2021 plogades det skridskobanor runt Lilla Le vilket var mycket uppskattat av medborgarna. Det gjorde det också möjligt att anlägga skidspår på isen vilket medlemmar från Eds SK gjorde med bravur.

Kommunen har under året samarbetat med Eds Fotbollsförening som har anlagt en konstgräsplan på den gamla grusplanen vid Hagaskolan.

Evenemang

Möjligheten till evenemang begränsades på grund av pandemin, men ett antal evenemang kunde ändå genomföras. Kommunen anordnade två större veckor i form av den traditionsenliga kulturveckan som genomfördes i september med temat "Friluftsliv". Veckan fylldes med aktiviteter för alla åldrar såsom konstutställningar, vandringar och musikkonserter samt hantverks- och skördemarknad. Under höstlovet bjöds det också in till Fall fest i Freudentahlska parken där många av kommunens verksamheter bidrog tillsammans med flera föreningar. Centrum pyntades upp med hö och pumpor för en äkta höstkänsla och det fanns möjlighet att utmana varandra i olika aktiviteter, provsmaka kostenhetens goda cowboysoppa, sjunga och rida. Veckan avslutades med en minicountryfest som ett smakprov inför countryfestivalen 2022.

Countryfestivalen 2021 genomfördes på Bergslätts idrottsplats. Kommunförrådet bidrog genom att tillhandahålla staket, toaletter och elkraftsaggregat.

Fritidsbanken

Under året startades arbetet med Dals-Eds fritidsbank upp genom insamlingar. Fritidsbanken fungerar som ett bibliotek fast med sport- och friluftsklartiklar som i huvudsak har skänkts av allmänheten. Hos fritidsbanken ska man gratis under 14 dagar kunna låna utrustning för en aktiv fritid, som t.ex. skidor, skridskor, inlines, flytvästar, snowboards och mycket mer.

Fiskevårdsområde Stora Le

Dals-Eds kommun utreder möjligheterna att kunna bilda Fiskevårdsområde (FVO) i sjön Stora Le. Det finns en bra bit över 500 fiskerättsägare som är berörda av området och avsikten med att bilda ett FVO är bl.a. att kunna bedriva fiskevårdsinsatser till gagn för ett bättre fiske för både boende och besökare vilket skapar förutsättningar för en levande landsbygd och förbättrar möjligheterna för en hållbar fisketurism i området.

2.6 TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR

Stärkt tågtrafik 2022-2023

Regionutvecklingsnämnden beslutade om fortsatt stöd för stärkt tågtrafik Ed-Trollhättan även under 2022-2023.

Gränsen öppnades

Den 18 oktober kunde norgetågen åter börja att rulla efter 1,5 års uppehåll på grund av pandemin. Företrädare för VY tåg, Haldens kommun och Dals-Eds kommun träffades i Ed i samband med nystarten.

2.7 HÅLLBAR KOMMUNUTVECKLING

Planering för Hållbarhetsåret 2022

Ett medborgarförslag om en hållbarhetsvecka kring ekologisk hållbarhet fick så stort gehör att kommunstyrelsen beslöt att utnämna år 2022 till Hållbarhetsåret. En arbetsgrupp bestående av förslagsställaren och strateger har planerat och startat upp ett gediget program där varje månad har ett eget tema utifrån hållbarhetens tre dimensioner.

Klimatlöften 2021

Kommunen deltar i Klimat 2030 - Västra Götaland, en kraftsamling som drivs av VGR och Länsstyrelsen. De klimatlöften Dals-Eds kommun antog inför 2021 ligger i linje med det som kommunen redan arbetar aktivt med t.ex. matsvinn, miljöbilar, energieffektivisering etc. Därför har klimatlöftena blivit ett stöd och ett kvitto på att man arbetar med rätt saker.

Grön infrastrukturplan

Arbetet med ett dalslandsgemensamt projekt kring grön infrastruktur har påbörjats och ska bland annat leda till att kartlägga kommunernas gröna infrastruktur med stöd för ekosystemtjänster i tätorter samt ekologiska samband på landskapsnivå.

Minskade kemikalier med Z-vatten

Under året har lokalvården testat att städa med vanligt kranvatten som filtrerats och genomgått en elektrolys för att göras alkaliskt. Testperioden resulterade i att kommunen investerade i en anläggning för att själva producera Z-vatten för daglig rengöring.

Renhållning

Investeringar gjordes vid Onsöns återvinningscentral för framförallt för mottagande av miljöfarligt avfall. Det skyltades också om för att underlätta rätt sortering. Återvinningscentralen tar numera också emot ensilageplast från jordbruket.

Trädvårdsplan

Eds tätort har ett stort inslag av gröna områden och en närhet till eller utsikt över vatten. Under året antogs en ny trädvårdsplan vars syfte är att ge ledning för långsiktiga och regelbundet återkommande skötselåtgärder i skogsmark, hagmark och ängsmarksområden inom Eds tätort. Genom trädvårdsplanen strävas för att framhålla skönhetsvärden, biologisk mångfald och underlätta/uppmuntra till vardagsrekreation.

Fossilfria fordon

Under året har ett antal fossildrivna fordon på kommunförrådet bytts ut och ersatts med biogasdrivna fordon.

Mer närproducerad mat

För att bidra till en hållbar utveckling av det lokala näringslivet, klimatet och miljön så delades livsmedelsupphandlingen upp i två delar. Förutom upphandling av större volymer efterfrågades också småskaliga, lokala livsmedelsproducenter i upphandlingen. Från och med juni 2022 kommer ett 80-tal närproducerade livsmedel att köpas in för upp till 12 miljoner kronor per år för kommunerna i Dalsland och Säfte.

Främja psykisk hälsa

Under v. 35 gick HBTQI-veckan av stapeln med utställningar, aktiviteter på torget, flaggceremoni med tal av kommunchef och

KSO, utskick av APT-material, inlägg på facebook mm. Veckan väckte mycket uppmärksamhet hos media och det blev tydligt att temat var viktigt att lyfta.

På Hagaskolan har ett projekt kring trygghet och arbetsro genomförts vilket har inneburit att ett trygghetsteam har skapats och en rastpedagog har anställts på 50%. Organiserade rastaktiviteter, iordningställande av rastbod och klassvisa samtal har genomförts. I samtalen har teman för vidare arbete identifierats och trygghetsvandringar har genomförts på skolområdet.

Främja goda levnadsvanor

Visst arbete med Food Lab (provsmakning av nya rätter/livsmedel samt dialog med elever om skolmaten) har kunnat genomföras, men inte i den utsträckning som var planerat.

2.8 DEMOKRATI OCH FÖRVALTNING

Kundenkäter om centralt stöd och service

Under våren genomfördes dels en kundnöjdhetsenkät gentemot kommunens chefer, dels en politikerenkät. Kundnöjdhetsenkäten resulterade i en genomsnittlig nöjdhet med det centrala stödet motsvarande 3 av 4. Tack vare dessa enkäter har vi fått ett mycket bra underlag som har använts under året och framförallt kommer att arbetas vidare med i utvecklingsarbetet under 2022.

Ungdomsforum

I februari startade ungdomsforum upp. Syftet med ungdomsforum är att engagera ungdomar i åk 6-9 i utvecklingen av kommunen.

Medborgarlöftet

Utifrån genomförd medborgardialog antogs medborgarlöften med konkreta åtgärder som Dals-Eds kommun och Polisen ska utföra i syfte att öka tryggheten och säkerheten i kommunen. Bland annat innebär löftet att man ska arbeta med trygghetsskapande åtgärder och samverka mot brott.

3. FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

3.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Tabellen nedan visar en översikt av kommunens utveckling i form av utvalda nyckeltal för perioden 2017-2021.

Kommunen

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal invånare (folkmängd)	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756
Kommunal skattesats (%)	23,21	23,21	23,21	23,21	23,21
Verksamhetens intäkter (mkr)	178,1	158,0	146,7	150,3	147,4
Skatteintäkter och statsbidrag (mkr)	291,7	300,4	315,2	341,5	350,1
Årets resultat (mkr)	18,6	-3,7	-11,2	15,8	17,7
Soliditet (%)	47	45	41	42	44
Soliditet inkl, totala pensionsförpliktelser (%)	19	18	16	18	22
Investeringar (netto mkr)	15,5	46	41	24,4	31,4
Självfinansieringsgrad (ggr)	149	21	9	127	104
Långfristig låneskuld (mkr)	98,2	98,2	118,5	118,5	107,6
Antal anställda	658	640	627	616	625

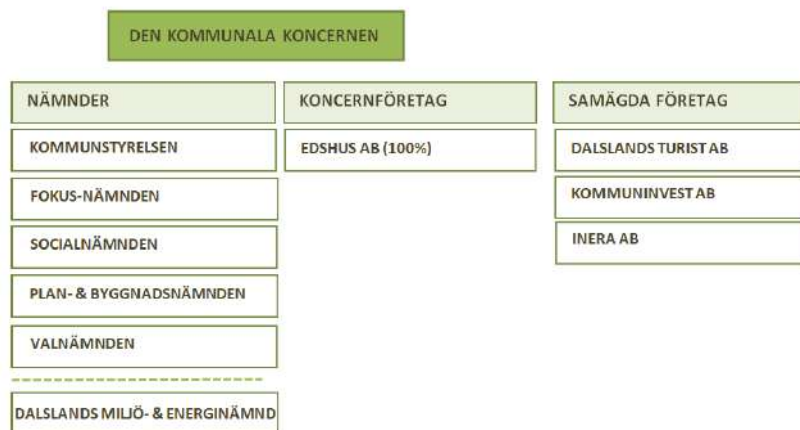
3.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen och ett helägt bostadsbolag, Edshus AB. Edshus leds av en politisk tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort. Vid årsskiftet var antalet lägenheter 485 stycken och antalet lokaler var 20 stycken. Totalt förvaltat yta var 49 595 kvm.

Det är fortsatt efterfrågan på lägenheter, medel vakansen för året var 3 % en liten minskning från genomsnittet 2020 som var 3,1 %.

Årets resultat blev 0,7 mkr tack vare en låg vakansgrad och låga räntenivåer. Soliditeten ökade under året till 10,1%.

Under hösten har Edshus påbörjades ett marknadsundersökning angående ett trygghetsboende i anslutning till Linden. Marknadsundersökningen ska vara klar under våren och utifrån bland annat den kommer arbetet fortsätta.

Nämnder/Bolag		Verksamhet
Kommunstyrelsen - Kommunledningsförvaltningen	Ordförande Martin Carling Kommunchef Agneta Johansson	IT, kansli, ekonomi och HR, plan och byggfrågor, näringsliv och turism, folkhälsa, digitalisering, översiktlig planering och infrastruktur, säkerhet
Kommunstyrelsen- Sämhällsbyggnadsförvaltningen	Ordförande Martin Carling Förvaltningschef Magnus Åkesson	Vatten och avlopp, renhållning, fastighetsskötsel, gator och parkering, kost och lokalvård, arbetsmarknad och integration, räddningstjänst
Fokus-nämnden	Ordförande Anna Johansson Förvaltningschef Anna Andersson	Förskola och fritidshem, grundskola, gymnasium, vuxenutbildning, fritid och kultur, bibliotek
Socialnämnden	Ordförande Kenneth Gustavsson Förvaltningschef Tommy Almström	Individ- och familjeomsorg, äldreomsorg handikappomsorg
Plan och byggnadsnämnden	Ordförande Ingvar Johannesson	
Valnämnden	Ordförande Kerstin Sandqvist	
Dalslands miljö- och energinämnd	Ordförande Jan Öhman Miljöchef Dan Gunnardo	Dalslands miljö och energinämnd är gemensam för Bengtsfors, Mellerud och Dals-Ed.
Edshus AB	Ordförande Pettii Hedkrok VD Lars Fredriksson	Bostäder och en del lokaler

3.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

För Dals-Ed som liten landsbygdskommun råder i grunden samma utmaningar, som för alla andra kommuner. I stora drag handlar det om tre sammankopplade grundförutsättningar för framtidens välfärd. Välfärdens finansiering, dess kompetensförsörjning och dess kvalitet och service. Dessa utmaningar hanteras kort- och långsiktigt genom ständigt fokus på de tre nyttoperspektiven Kundnytta - Medarbetarnytta - Ekonominytta. Balansen dem emellan är en förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet.

Välfärdens finansiering

Hur ska vi kunna finansiera välfärden framgent, såväl löpande drift och investeringar, som utvecklingsinsatser för att möta framtidens krav och behov? Detta är främst avhängigt yttre faktorer som den nationella ekonomiska utvecklingen och finanspolitiken, samt den lokala befolkningsutvecklingen och näringslivsutvecklingen, men även vår egen förmåga att bedriva en aktiv utveckling för hållbarhet och attraktivitet samtidigt som vi håller nere nettokostnadsutvecklingen.

Välfärdens kompetensförsörjning

Hur ska vi klara kompetensförsörjningen i en allt mer hårdnande konkurrens? Detta är direkt kopplat till vår egen förmåga att attrahera människor till att vilja arbeta hos oss, men även till kommunens attraktionskraft, som plats att leva och bo på, vilket också är påverkat av yttre faktorer och människors förväntningar på livskvalitet och utbud.

Välfärdens kvalitet och service

Hur ska vi leva upp till människors förväntningar på välfärdsservice och kvalitet? Förväntningarna tenderar att öka över tid, i takt med välfärds- och teknikutveckling och trender i samhället, vilket är yttre faktorer som är svårare att påverka från kommunens sida. Vad vi kan göra är att vara kloka i omvärldsbevakningen och prioriteringarna när det gäller att utveckla välfärdstjänster, vi kan främja gott ledarskap och aktivt medarbetarskap och vi kan involvera våra invånare och kunder i en dialog kring förväntningar och uppfattningar kring kommunens service och utbud och i medskapandet av en ännu bättre kommun att leva i.

3.3.1 DEN SVENSKA EKONOMIN

Snabbt stigande inflation, förväntad styrräntehöjning och ökad inhemsk efterfrågan

SKR reviderar upp inflationsprognosen kraftigt för år 2022 till över 5 procent i genomsnitt, baserat på snabbt stigande inflationsutfall hittills i år samt att höga energipriser på i synnerhet olja och el väntas bestå året ut. Förutom den höga inflationen stiger marknadsräntorna på grund av förväntningar om höjda styrräntor från en rad centralbanker. Normaliseringen efter tio år av unikt låga räntor är därmed här. Inflations- och ränteuppgången kommer att ha betydande åtstramande effekter på världsekonomin och blir en motkraft till återhämtningen efter pandemin.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina är starkt bidragande till den senaste tidens energi- och råvaruprisinflation, och höjer osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen framöver. Tillförsikten bland hushåll och företag i Sverige har försvagats sedan invasionen inleddes. Trots allt pekar prognosen mot en fortsatt

återhämtning av den svenska konjunkturen 2022 och 2023. Kriget bedöms inte ge några stora negativa effekter på den inhemska efterfrågan i Sverige. I frånvaro av kriget hade konjunkturen sannolikt varit starkare, men ”återöppnandet av samhällsekonomin” i år utgör en relativt starkare kraft.

BNP stiger inte nämnvärt snabbt under loppet av 2022. Tillväxttalet för i år blir ändå högt till följd av brant uppgång under 2021. Återhämtningen för arbetsmarknaden beräknas kunna fortgå, trots globala risker, hög inflation och stigande räntor. När det gäller sysselsättningen kvarstår mer att hämta igen (än för BNP), efter lågkonjunkturen som pandemin och restriktionerna medförde. Särskilt delar av tjänstesektorn kommer kunna stärkas rejält i år, vilket gynnar inhemsk efterfrågan och jobben i Sverige. Detta kommer att driva upp antalet arbetade timmar, vilket gynnar lönesumman och det kommunala skatteunderlaget.

Andelen arbetslösa sjunker 2023 under 7,5 procent, vilket är SKR:s uppskattning av jämviktsarbetslösheten. En allt måttligare tillväxt syns därför 2024 och 2025 för såväl arbetsinsatsen (timmar) som BNP. Med anledning av kriget i Ukraina antar prognosen en klar dämpning för export och investeringar under innevarande år. Svackan förväntas dock bli tämligen snabbt återhämtad. Mottagandet av ukrainska flyktingar föranleder att de offentliga konsumtionsutgifterna i Sverige förhöjs i år, vilket stärker inhemsk efterfrågan och BNP.

Starkare nominellt skatteunderlag

SKR prognostiserar en markant ökning av löneökningstakten på den svenska arbetsmarknaden under 2022–2025. Det bidrar till en upprevidering av prognosen för lönesumman samt det kommunala skatteunderlaget. Då även löner och priser hos kommuner och

regioner antas öka snabbare än i tidigare bedömningar innebär de bedömt högre skatteintäkterna inte någon reell resursförstärkning. Den samhällsekonomiska utvecklingen bedöms kommande år att i hög grad präglas av en urholkning av köpkraften, som snabbt stigande priser och löner leder till. Den kommer att slå olika för olika aktörer, men det kommer att träffa såväl hushåll och företag som offentlig sektor.

3.3.2 BEFOLKNING

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningsutvecklingen 2021

Under 2021 minskade folkmängden i Dals-Eds kommun med 5 personer, från 4 761 till 4 756 invånare. Orsaken var att det positiva flyttnettot på 12 personer inte vägde upp det negativa födelsenettet på -20 personer.

Under året flyttade 234 personer till Dals-Ed, vilket var fler än 2020. Antalet personer som flyttade från kommunen minskade med 16 personer jämfört med året innan, från 238 till 222. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2021 var således 12 personer.

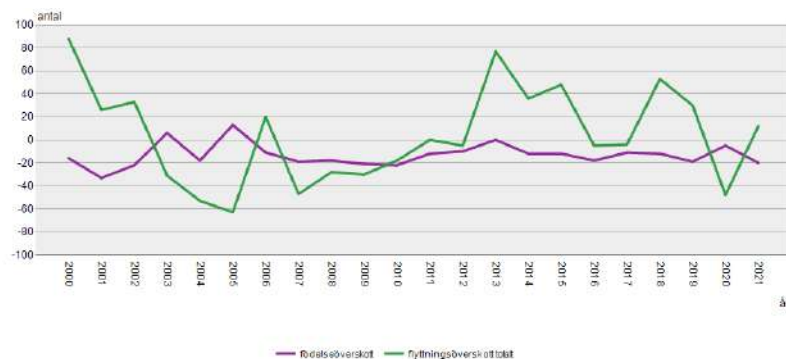
Det föddes 39 barn under 2021, lika många som 2020. Antalet personer som avled var 59 vilket är 15 fler än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -20 personer.

Vi ser en stor befolkningsminskning bland unga vuxna 2021. Åldersgruppen 19-29 år har ett negativt flyttnetto och minskade med 45 personer jämfört med 2020. En orsak kan vara att många i

denna åldersgrupp börjar studera och flyttar till orter där det finns högskolor och universitet.

Man kan se en trend att fler flyttar från storstäderna de sista åren. Utflyttning från storstäderna har ökat successivt sedan 2013 och ökat ännu mer i samband med pandemin. För barn och vuxna från 29 år och uppåt är flyttnettot positivt. Många väljer att flytta hem när man ska bilda familj och pandemin kan också ha haft en viss positiv effekt då den möjliggjort för hemarbete i större utsträckning. Andra orsaker som kan bidra till att personer i familjebildande fas väljer att flytta till kommunen kan vara de lägre bostadspriserna som gör att man får större bostad/tomt för pengarna jämfört med i de större städerna.

I tabellen nedan visas födelsenettot samt flyttnettot under perioden 2001-2021.

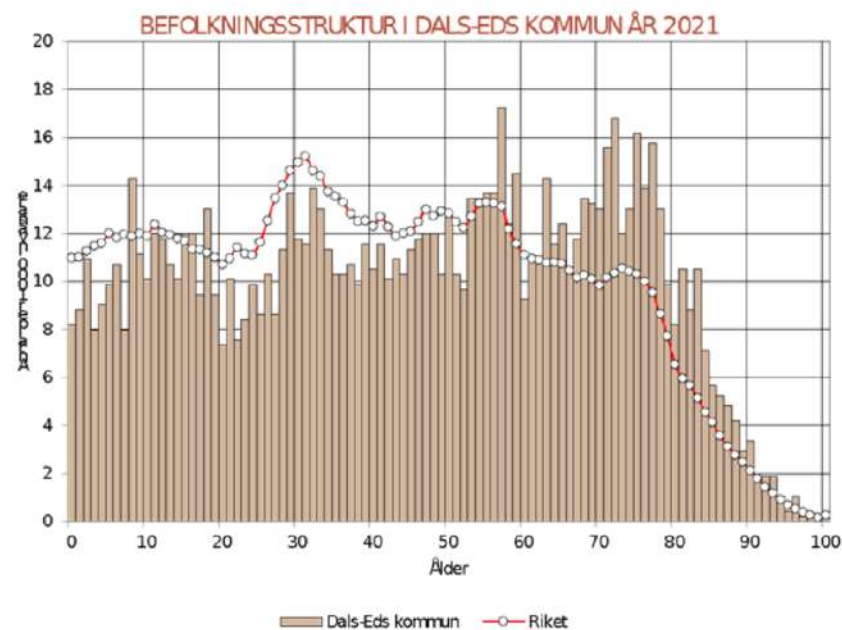

Källa: Statistikdatabasen/Befolkning/Befolkningsstatistik/Befolkningsförändringar/Befolkningsstatistik per kvartal efter region och kön. År 2000 - 2022.

Befolkningsstruktur

Som diagrammet nedan visar skiljer sig befolkningsstrukturen i

Dals-Ed något gentemot rikssnittet. Genomsnittsåldern i kommunen var 4 år högre än i riket år 2021 och för Dals-Eds kommun har genomsnittsåldern ökat mer än snittet för riket mellan 2020 och 2021.

Källa: Statisticon Dals-Eds rapport/ kommun prognos/ Befolkningsprognos 2022-2031

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Det innebär en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. En del kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen men en stor del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt.

Kvinnor utgör ca 48 procent och män ca 52 procent av befolkningen.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
0-4	232	224	228	218	214
5-9	249	275	264	257	257
10-14	269	263	265	267	260
15-19	241	261	262	257	266
20-24	264	260	256	242	206
25-44	1 047	1 065	1 059	1 036	1 048
45-64	1 163	1 151	1 160	1 160	1 168
65 -	1 298	1 307	1 319	1 324	1 337
Summa	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756

Kön	2017	2018	2019	2020	2021
Män	2 489	2 513	2 518	2 495	2 485
Kvinnor	2 274	2 293	2 295	2 266	2 271
Summa	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756

BEFOLKNINGSUTVECKLING OLIKA KOMMUNDELAR

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2021.

Kommundel	2009	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dals-Ed	3 509	3 589	3 579	3 571	3 617	3 637	3 563	3 537
Gesäter	124	101	107	112	116	121	126	127
Håbol	235	251	245	245	244	230	228	230
Nössemark	207	176	178	168	158	159	165	181

Kommundel	2009	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rölönda	449	466	464	458	467	475	486	482
Töftedal	205	211	203	202	192	181	182	188
Okänt*)		5	1	7	12	10	11	11
Summa	4 729	4 799	4 777	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756

*) Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

BEFOLKNINGSPROGNOS FRAM TILL ÅR 2031

Befolkningens förväntade utveckling 2022-2031

Enligt Statisticons prognos 2022-2031 så kommer folkmängden under prognosperioden 2021 -2031 i Dals-Eds kommun att minska med 170 invånare, från 4 756 till 4 586 personer.

Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 10 personer per år och födelsenettot -27 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -17 personer per år.

Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 217 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 207 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 10 personer för varje år under prognosperioden.

Antalet barn som föds förväntas vara 35 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 62 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -27 personer per år.

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet.

Utöver pandemins effekter, pågår två större demografiska förändringar som påverkar befolkningsutvecklingen. För det första befinner sig allt fler i den stora 40-talistgenerationen i en ålder över 80 år. Detta innebär att en stor grupp kommer upp i de åldrar där behovet av stöd och service ökar. För det andra befinner sig den stora barnkullen som föddes kring 1990 i förvärvsaktiv och barnafödande ålder. Denna grupp flyttar från städer med universitet och högskolor, en del tillbaka till sin hemkommun. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildningssystemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten.

3.3.3 HÅLLBARHET

Klimatkrisen

Ett ökat fokus på klimathot, hållbarhet och anpassningsåtgärder ställer krav på kommunen och DMEF i samverkan med Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen. Mycket pekar på en global uppvärmning över 1,5 grader till 2030, trots de överenskomna utsläppsminskningar som världens ledare skakade hand om på klimatmötet i Glasgow i höstas. Det kommer att få stora konsekvenser för vårt samhälle, vilket kräver omfattande klimatanpassningar och klimatomställningar, till stora kostnader som vi måste hantera. Bättre nationella beräkningar av skadekostnader behövs liksom en långsiktig strategi och klarhet i vem som ska ta de olika kostnaderna: staten, kommunen eller privata markägare. Trots att staten genom utredningen "Vem har

ansvaret?" rent juridiskt har konstaterat att det största ansvaret vilar på fastighetsägarna, så är det till stora delar kommunerna som förväntas att ta ansvaret för effekterna av det förändrade klimatet.

Den lokala lägesbilden för brott och skadegörelse

Lägesbilden som ligger till grund för det brottsförebyggande arbetet i kommunen är mycket lik lägesbilden föregående år, både vad gäller statistik och upplevelse av problematik. Den allmänna skadegörelsen har gått ned. Tyvärr har våldsbrotten gått upp i mindre mängd, vilket svarar mot den oro som uttryckts kring effekterna av pandemin då fler arbetar hemifrån eller befinner sig hemma i brist på arbete.

Upplevelse av trygghet

Trots att statistiken visar på ett läge som motsvarar förra årets statistik i brottslighet, råder fortsatt en oro i samhället kopplat till brott och otrygghet. Vi i kommunen får rapport från det lokala näringslivet om att man upplever ett försämrat läge kring företagarklimatet kopplat till brott och otrygghet, trots att statistiken kring anmälda brott i detta område inte gett någon märkbar förändring.

3.3.4 INFRASTRUKTUR

Lokal infrastrukturutveckling

Trafikverket tog fram med en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för järnvägssträckan Öxnered-Kornsjö som ska visa på vilka åtgärder som behövs för att bygga ett dubbelspår. En utbyggnation mellan Öxnered och Skälebol är första steget. I Västra Götalandsregionen prioriteras sträckan högt i listan över objekt som redovisas till regeringen.

Nössemarksvägens etapp 3 fortsätter med planerat färdigställande under 2022-2024.

Revidering av regional och nationell plan för infrastrukturens utveckling till 2033 pågick i Fyrbodals kommun med VGR som ledande part. Slutremisser och beslut följer under höst 2021 och våren 2022. Nationell plan 2022-2033 presenterades i november utan att innehålla några åtgärder för Norgebanan.

Västtågen kan fortsätta till 2023. Regionutvecklingsnämnden beslutade under våren 2021 att tillskjuta medel för drift till och med 2023.

Den lokala linjetrafiken inom kommunen upphör från augusti 2023 då Västtrafik slutar att köra den trafiken. Kvar är linje 775, Ed-Åmål och linje 700 Ed-Vänersborg samt Närtrafik.

3.3.5 NÄRINGSLIV

Brist på halvledare

Bristen på s.k. "halvledare" är global och har stor påverkan på många branscher. Fordonsindustrin är ett exempel. Halvledare är en grundläggande komponent i de flesta elektroniska apparater.

Cementkrisen på Gotland

Mark- och miljööverdomstolens beslut att avvisa Cementas ansökan om förnyat tillstånd att bryta kalksten i Slite på Gotland var på väg att skapa en "cementkris". Byggbranschen flaggade för ett totalstopp för många viktiga byggprojekt och enligt Svenskt Näringslivs företagarpåse skulle 41 procent av de svenska företagen drabbas negativt om Cementas brytningstillstånd upphörde. Regeringen fattade i november 2021 beslut om att ge Cementa förlängt tillstånd att bryta kalk i Slite fram till 31 december 2022.

3.3.6 ARBETSMARKNAD

Arbetslösheten sjönk till mer normala nivåer efter ökningen 2020

Den totala arbetslösheten för invånarna i Dals-Eds kommun landade på 6 procent år 2021, vilket är lägre än riket och länet, betydligt lägre än grannkommunerna i Dalsland samt även bland de lägsta i Fyrbodals kommun. Det gäller även för ungdomsarbetslösheten. Både kommunal och privat sektor signalerar om att det är svårt att rekrytera arbetskraft.

Trots låg arbetslöshet har försörjningsstödet ökat vilket visar på att det krävs ett ytterligare utvecklat samarbete mellan berörda verksamheter för att bryta trenden.

		Samtliga 16-64 år				Ungdomar 18-24 år			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
	Riket	7,0	7,0	8,5	7,9	8,9	8,6	11,6	10,3
	VG län	6,2	6,2	7,9	7,4	7,2	7,2	10,7	9,4
1438	Dals-Ed	6,2	6,1	7,0	6,0	8,8	6,6	9,7	8,6
1439	Färgelanda	7,2	6,5	7,6	8,0	8,4	6,1	10,1	13,8
1460	Bengtsfors	11,3	11,8	12,9	10,9	14,9	12,0	14,8	11,1
1461	Mellerud	10,7	10,7	11,4	10,2	11,3	10,1	13,9	12,1
1492	Åmål	12,6	13,2	13,7	11,6	17,9	17,1	22,5	18,9
1421	Orust			4,5	4,2			4,8	4,3
1427	Sotenäs			5,1	5,2			7,2	7,7
1430	Munkedal			6,9	6,2			11,0	11,6
1435	Tanum			6,0	5,8			8,6	8,9
1484	Lysekil			8,1	7,7			11,4	10,7
1485	Uddevalla			9,2	8,8			11,5	11,2
1486	Strömstad			8,4	9,5			10,8	13,0
1487	Vänersborg			10,3	9,8			16,1	15,2
1488	Trollhättan			11,9	11,5			15,6	14,8

Källa: Arbetsförmedlingen, [länk](#).

Övrig statistik

Antalet förvärvsarbetande (dagbefolkning*) i Dals-Eds kommun sjönk något under pandemiåret 2020, efter flera års ökning. Inpendlingen ökar stadigt medan utpendlingen ligger relativt konstant. Förvärvsintensiteten ligger på 78,2 procent av

kommunens befolkning vilket motsvarar riksgenomsnittet på 78,3 %.

(* Dagbefolkning avser dem som arbetar i kommunen oavsett var de bor)

Nyckeltal	2017	2018	2019	2020
Bor och arbetar i kommunen, antal	1 669	1 683	1 714	1 653
<i>Bor och arbetar i kommunen, andel (%)</i>	76%	75%	76%	75%
Egenföretagare, antal	402	381	405	396
<i>Egenföretagare, andel av förvärvsarbetande dagbefolkning (%)</i>	18%	17%	17%	17%
Förvärvsarbetande dagbefolkning, antal	2 255	2 286	2 353	2 304
<i>Varav andel i kommun-/ regionsektor (%)</i>	35%	35%	33%	34%
<i>Varav andel i näringslivet (%)</i>	62%	62%	65%	65%
<i>Varav andel i statlig sektor (%)</i>	0%	0%	0%	0%
<i>Varav andel i övriga organisationer och offentliga institutioner (%)</i>	3%	3%	2%	1%
Förvärvsarbetande nattbefolkning, antal	2 199	2 242	2 259	2 197
<i>Varav andel i kommun-/ regionsektor (%)</i>	31%	32%	31%	31%
<i>Varav andel i statlig sektor (%)</i>	2%	1%	1%	1%
<i>Varav andel i övriga sektorer (%)</i>	3%	4%	2%	2%
<i>Varav andel inom näringslivet (%)</i>	64%	63%	66%	65%
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)	77,7	79,0	77,9	78,2
Förvärvsintensitet, utrikes födda 20-64 år, andel (%)	53,4	56,5	57,1	59,3
Inpendling, antal	586	603	639	651
<i>Inpendling, andel (%)</i>	26%	26%	27%	28%
Utpendling, antal	530	559	545	544
<i>Utpendling, andel (%)</i>	24%	25%	24%	25%

Arbetsförmedlingens omställning

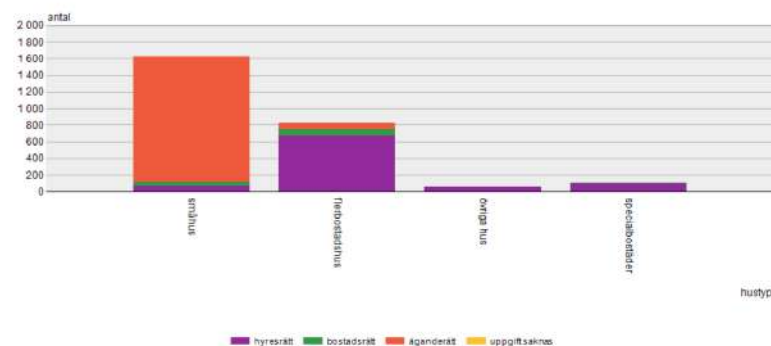
Arbetsförmedlingen genomför en av de största reformeringarna i modern tid, vilket i hög grad påverkar och på sikt kan komma att påverka kommunens arbete med arbetssökande och nyanlända. Det är fortfarande oklart vilken roll kommunerna kommer att spela i arbetsmarknadspolitiken. Vi hade hoppats på att få tydligare direktiv kring detta men så är inte fallet. Det pågår diskussioner på riksnivå om hur de små kommunerna ska kunna stödja sina invånare när arbetsförmedlingen inte längre finns på plats ute i kommunerna. Oklart om någon ekonomisk kompensation kommer kommunerna till gagn. Då Arbetsförmedlingen är en av våra viktigaste samarbetsparter påverkar den pågående omorganiseringen våra kontaktvägar, arbetssätt och samverkan på så vis att processer tenderar att stanna av, till exempel vid byte av handläggare och ansvarsområden. Vi ser en högre risk att individer hamnar mellan stolarna och att beslut inte tas i rätt tid, eller uteblir.

3.3.7 BOSTADSMARKNAD

Befintligt bostadsbestånd

Antal lägenheter efter upplåtelseform och hustyp. Dals-Ed, 2021.

I Dals-Eds kommun fanns det 2 607 bostäder år 2021, varav 1 620 småhus, 821 i flerbostadshus, 55 övriga hus och 111 specialbostäder. Vanligaste bostadsformen är småhus med äganderätt och näst vanligast är hyresrätt i flerbostadshus. (Källa: SCB)

Marknadsundersökning bostäder

I början av 2022 genomförde Juni Strategi en marknadsundersökning kring efterfrågan för bostäder i Dals-Eds kommun. Målgruppen för undersökningen valdes till invånare i åldern 50 + utifrån att andelen äldre förväntas öka och med det även behov av särskilt eller anpassat boende. Redan i dag finns också en efterfråga på centralt boende och med en ökad andel äldre i framtiden kan det tänkas att denna efterfråga kan komma att öka. Antalet individer i familjebildande fas (åldern 30-44 år) förväntas också öka inom den närmaste framtiden. Genom att möta den efterfråga som finns om centrala bostäder finns en möjlighet i att skapa flyttströmmar i det befintliga bostadsbeståndet för att även

tillgodose andra målgruppers behov och efterfråga.

392 personer deltog i undersökningen och av dessa kunde en tredjedel tänka sig att flytta inom fem år. De som kunde tänka sig att flytta önskade framför allt en mindre bostad och en central bostad att åldras i. Av de som kunde tänka sig att flytta fanns främst en önskan om att flytta till hyresrätt eller trygghetsboende. De som kunde tänka sig att flytta tyckte också i större utsträckning att det fanns behov av fler hyresrätter.

De som inte kunde tänka sig att flytta tyckte att de redan hade en bra bostad, att de bodde billigt och att de inte ville lämna sitt område.

43 % av de som svarade i undersökningen hade intresse av att flytta till ett trygghetsboende i anslutning till Linden. Viktigast var hyran och personal på plats, men också social gemenskap och gemenskapsytor. I hög utsträckning önskade man också balkong/uteplats och gärna egen tvättmaskin/torktumlare i bostaden.

Bostadsförsörjning

I bostadsmarknadsenkäten för 2021 gjordes bedömningen att det råder balans på bostadsmarknaden i stort i kommunen, men att det i centrum/tätort finns ett underskott av bostäder. För att uppnå kommunens vision om att behålla befintliga invånare och samtidigt ge plats för fler behöver nya, attraktiva boenden skapas för att möjliggöra flyttkedjor.

Under pandemin har möjligheterna att utföra sitt arbete på distans ökat och människors boendepreferenser har förändrats. Storstadsregionerna har tappat i attraktivitet medan pendlingskommuner, mindre orter och landsbygdskommuner ökat i

attraktivitet. En tydlig förändring är ett ökat intresse för att bo större och flyttströmmarna har drivits mot platser med ett utbud av villor och närhet till natur, med anknytning till lokala arbetsmarknadskärnor, men till rimliga kvadratmeterpriser. (Swecos rapport 2021:24, "Sveriges nya geografi - Pandemins flyttmönster")

De begränsningar som främst finns inom bostadsbyggnation i kommunen är att produktionskostnaden överstiger marknadsvärde, vilket begränsar möjligheter till lån. Ökade kostnader och en osäkerhet i världen kan också leda till begränsade möjligheter för bostadsbyggnation.

3.3.8 DIGITALISERING

Digital samhällsbyggnadsprocess

Det nationella arbetet kring digitalisering har fortsatt under året och från 2022 ska alla nya detaljplaner vara digitala. Det finns ännu inga krav på att digitalisera befintliga detaljplaner, men på sikt kan det komma att bli en förutsättning för att man ska kunna ha en helt digital samhällsbyggnadsprocess.

Ökning av antalet cyberattacker

Vikten av att kommunerna tar tag i sitt informationssäkerhetsarbete på allvar har blivit allt tydligare i och med ökat antal cyberattacker mot företag, organisationer och myndigheter. MSB och Länsstyrelsen satsar stort på informations- och stödmaterial. Länsstyrelsen har tilldelat en samordnare för informationssäkerhet för delregionerna. Fyrbodals samordnare har genomfört en inventering och erbjuder nätverksträffar. Bemanning av rollen informationssäkerhetssamordnare varierar kraftigt i delregionens kommuner. Rapporten Digital Motor Fyrbodal uppmärksammar detta och rekommenderar minst en halvtidstjänst per kommun, oavsett storlek.

Molntjänster och dataskydd

Under pandemin har allt fler kommuner tvingats in i molntjänster, ofta där en leverantör eller underleverantör till leverantören har ägare i USA. Företrädesvis digitala kontorsstöd från Microsoft eller Google. Men även andra verksamhetssystem såsom journalsystem inom vården har behov av att kunna processa data snabbt för att digitaliseringen ska bli användbar i verkligheten. EU har flyttat fram sin position gentemot USA och en del nationella dataskyddsmyndigheter inom EU har börjat öka sin tillsyn kring

användandet av molntjänster från USA. Stockholms stad har fått negativt besked från IMY i ett så kallat förhandssamråd om att börja använda Microsoft Teams. Ett myndighetsinitiativ i Sverige (inga kommuner är med) har presenterat ett paket tjänster (digitalt kontorsstöd) med europeiskt ägarskap, bort från den för kommuner och myndigheter så vanliga lösningen med Skype for Business.

3.3.9 LAGSTIFTNING OCH REGELVERK

Kontinuerlig översiktsplaneprocess

Den tidigare aktualitetsprövningen av översiktsplanen ersätts av en planeringsstrategi efter det ordinarie valet i september 2022. Syftet är att få en aktiv översiktsplanering som bedrivs kontinuerligt och fångar upp eventuella förändrade förutsättningar för att på så vis ge översiktsplaneringen en större politisk betydelse.

Nya regelverk inom inköp och upphandling

Från 1 februari 2022 införs nya förenklade regelverk som underlättar i affärer upp till 700.000 kr. Från 1 juli 2022 skärps de nationella miljökraven på inköp och upphandlingar och detta får inarbetas i policys och interna regelverk.

Ny datalag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Den 10 mars 2022 gick regeringen ut med ett förslag till en ny lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data, den så kallade datalagen. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022. Lagen syftar till att främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet.

Utredning om kommunallagens regelverk för ekonomisk förvaltning

Regeringen tillsatte i september 2020 en särskild utredare för att bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning. Uppdraget var att föreslå lösningar som skapar goda förutsättningar för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner och som ligger i linje med målen för den nationella finanspolitiken. Utredningen har kommit fram till att det nuvarande regelverket i huvudsak har fungerat väl, men att det behövs förändringar på ett antal punkter, bland annat för att stärka långsiktigheten i den ekonomiska planeringen och att minska möjligheterna att skjuta upp nödvändiga anpassningsåtgärder när ekonomin är i dåligt skick. Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2023.

3.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

3.4.1 COVID-19-PANDEMIN

Pandemin och de nationella restriktionerna och direktiven kopplat till den fortsatte att påverka kommunens verksamheter även år 2021. Vi fick en rejält ökad smittspridning i Dals-Ed, med efterföljande sjukfrånvaro och arbetsbelastning, någon månad innan och efter jul och nyårshelgerna. Från och med 9 februari togs alla restriktioner bort och 31 mars klassas covid-19 inte längre som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom. Vilka långsiktiga effekter pandemin har för samhället, företag, verksamheter och individer är för tidigt att säga.

Det som kan ses som en av få positiva effekter av pandemin är att

samhället genom pandemin har visat sig klara av distansarbete i stor utsträckning, vilket kan komma att på sikt ändra vår vardag och vårt arbetsliv samt var vi bosätter oss. Vidare har pandemin bidragit till stärkt friluftsliv och en ökning av besökare i naturen.

Påverkan på kollektivtrafiken

Pandemin har haft en stor negativ påverkan på utbudet av tåg samt antal resanden inom busstrafiken. Vi vet inte om det blir några långtgående konsekvenser för Ed som stationsort efter att tågtrafiken med Norge i stort sett upphörde under ett och ett halvt år. Västtrafik som helhet tappade miljardintäkter vilket lär ge påverkan i form av att trafiksatsningar inte genomförs eller skjuts på framtiden. Västtågen var planerade att från 2022 ingå i Västtrafiks ordinarie utbud som en uppstart på en regional tågtrafik Halden-Trollhättan. Denna lösning är nu högst osäker vilket innebär att tågen löper risk att tas bort, om ingen annan finansiering hittas i Regionen.

Påverkan på folkhälsoarbetet och folkhälsan

I vilken omfattning pandemin har påverkat folkhälsan är för tidigt att säga. Folkhälsomyndigheten beskrev i april 2021 i sin rapport "Covid-19-pandemins tänkbara konsekvenser på folkhälsan" ett antal risker att ta i beaktning. Sammanfattningsvis är det en stor utmaning för folkhälsan att konsekvenserna av covid-19-pandemin och smittskyddsåtgärderna samspekar med sociala och ekonomiska förhållanden. De grupper som redan före pandemin hade förhöjd risk för ohälsa har drabbats mest. När det gäller sjukdom och dödlighet i covid-19 fanns ojämlikheter redan under 2020. Det finns även risk för kommande ökad ojämlikhet i hälsa utifrån skillnader i påverkan på livsvillkor och levnadsförhållanden och utifrån hur det inställda eller omställda folkhälsoarbetet påverkat olika arenor och

målgrupper. Folkhälsomyndighetens bedömning är att pandemins konsekvenser kan komma att förstärka de redan befintliga ojämlikheterna i hälsa i Sverige.

Påverkan på näringslivet

De senaste två åren har kantats av utmaningar för näringslivet. För många företag innebär lättade restriktioner att man äntligen kan bedriva sin verksamhet igen. Särskilt företag inom besöksnäring- och nöjes- och kulturbranschen är de som lidit hårdast av restriktionerna. Återhämtningen kommer att ta tid. Många har i hög utsträckning förlorat personal, som har etablerat sig i helt andra branscher. Att rekrytera tillbaka dem är inte enkelt. Intresset är svalt från unga att utbilda sig och söka sig en framtid inom exempelvis besöksnäringen. Pandemin framtvängde ett tekniksprång med distansarbete, konferenser, möten och shopping via webben, vilket gör att många ifrågasätter att gå tillbaka till de gamla hjulspåren, till förmån för mer fritid. *Källa: Svenskt Näringsliv VG län 220203*

Gynnade branscher

De branscher som gynnats under pandemin är viss handel och tjänster inom bygg & trä, handelsträdgårdar, produkter inom hus & hem, näthandel och kapitalvaror som bilar, båtar med mera.

3.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

Kommunen tog första steget mot en tillitsbaserad styrning och ledning redan 2015. Vi gick då från en vertikal styrning genom målnedbrytning till en horisontell styrning, där varje nivå själv styr och leder sin verksamhet utifrån grunduppdrag och utvecklingsbehov. Vi nådde en bit på vägen men inte ända fram.

Under 2017-2018 utvecklades styrmodellen ytterligare och i december 2018 fastställde kommunfullmäktige en ny tillitsbaserad ledningsfilosofi samt ramverk för tillitsbaserad styrning och ledning.

Förvaltningen fick samtidigt ett uppdrag att uppdatera befintliga styrprinciper samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv. Arbetet med detta påbörjades 2019 och skulle ha slutförts under 2020, men har fått nedprioriteras under pandemiåren. Detta innebär en otydlighet i styrningen, framförallt i ekonomistyrningen och riskerar att ge upphov till motstridigheter mellan den nya styrmodellen, och de befintliga styrprinciperna från 2008, samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning från 2013, i de delar som berör verksamhetsstyrning. Om så sker så gäller principerna enligt det nya beslutet.

3.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

Styrprinciperna från år 2008 reglerar ansvarsfördelningen i kommunen med utgångspunkter som decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Helhetssyn ska prägla allt arbete, kommunens bästa och koncernnyttan ska beaktas i alla beslut. Beslut ska fattas så nära berörd verksamhet som möjligt och verksamhetsansvariga med personal har stor frihet att välja hur arbetet ska genomföras för att nå målen för verksamheten.

Politikerna ansvarar för VAD kommunen ska göra, tjänstemännen för HUR detta utförs. Politikerna styr genom mål och ekonomiska ramar samt genom att följa upp och utvärdera verksamheten gentemot målen. Politikerna beslutar om verksamhetens kvalitet och dimensionering samt om övergripande organisation. Tjänstemännen ansvarar för genomförandet av politiska beslut

enligt givna mål och riktlinjer samt inom givna ekonomiska ramar.

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål, nämnder och förvaltningar samt deras ansvarsområden och ekonomiska ramar. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamhet. Nämnd ansvarar för verksamhet inom sitt ansvarsområde utifrån gällande lag samt kommunfullmäktiges mål och ekonomiska ramar.

Kommunchefen är kommunens ledande tjänsteman, ansvarig inför kommunstyrelsen samt chef för förvaltningscheferna och enhetscheferna på kommunledningsförvaltningen. Kommunchefen har det yttersta ansvaret för att verkställa kommunstyrelsens beslut. Förvaltningschef är nämndens ledande tjänsteman, ansvarig inför nämnd och kommunchef samt chef för enhetschefer inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningschefen är ansvarig för nämndens förvaltning. Förvaltningschefen har det yttersta ansvaret för att verkställa nämndens beslut. Enhetschef har verksamhets-, ekonomi- och personalansvar för sin enhet, och är ansvarig inför förvaltningschefen.

Varje nivå utkräver ansvar av närmast underliggande nivå.

Kommunstyrelsen utkräver ansvar av kommunchefen.

Förvaltningschef utkrävs ansvar av nämnd och kommunchefen.

Enhetschef utkrävs ansvar av förvaltningschef. Ansvarsutkrävande sker alltid i dialog med den berörda. För att undgå ansvar krävs att underliggande nivå tydligt redovisar skäl till att verksamheten ej kan bedrivas inom den överenskomna omfattningen vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Närmast överordnad övertar ansvaret för de åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till rätt omfattning. Övertagande nivå bedömer de redovisade skälen och

vidtar vid behov (beroende på nivå) politiska, organisatoriska eller personella åtgärder. Medför åtgärderna förändringar av angivna mål, ska förslagen till åtgärder underställas berört politiskt organs prövning.

3.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALS-EDS KOMMUN

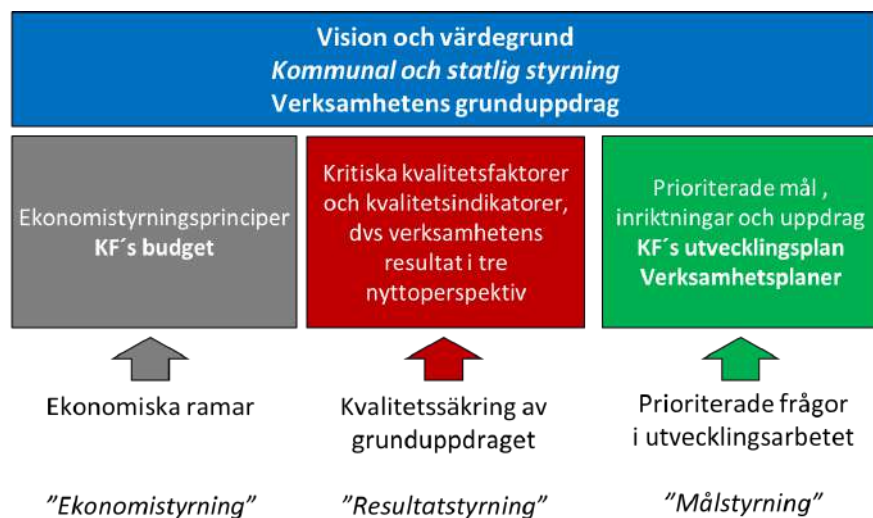
Kommunens tillitsbaserade ledningsfilosofi växte fram parallellt och i samma anda som den statliga Tillitsdelegationens utredning kring hur styrningen av välfärdstjänster i högre grad skulle kunna ta tillvara medarbetares och invånares kompetens och erfarenhet, för att ge större kvalitet och nytta för dem vi är till för. En grundtes är att styrningen och ledningen består av tre delar: styrning, kultur och ledarskap samt arbetsorganisation. För att ge förutsättningar för ett så bra möte mellan medarbetare och invånare som möjligt, måste samtliga delar utvecklas. Allt syftar till att fullgöra kommunens grunduppdrag, att möjliggöra god livskvalitet för våra invånare, inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Innebörden i den tillitsbaserade styrningen och ledningen är att professionerna vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertaras på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Ansvaret för resultatstyrning och verksamhetsutveckling ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen syftar till att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget och uppsatta mål, samt att ta fram underlag för förbättringsarbetet.

Framgångsfaktorer för att nå ändamålsenliga resultat över tiden är:

- Långsiktig stabilitet grundat på politisk samsyn över partigränserna för vad som ska gälla kring styrning och ledning
- Tydligt beskrivna roller mellan politik och tjänstepersoner samt mellan medarbetare, stödfunktioner och chefer
- Livskvalitet, hållbarhet och helhetsperspektiv är vägledande värdeord
- Tydlig styrstruktur som stödjer den tillitsbaserade ledningen
- Kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare

3.5.2.1 Styrmodellens grunder och syften

Kommunens vision och värdegrund, den kommunala och statliga styrningen samt verksamhetsbeskrivningen utgör grunden i styrmodellen. Detta säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är

till för och deras behov. En gemensam bild av verksamheten är en förutsättning för att kunna arbeta med systematiskt kvalitetsarbete.

Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, nämnd/förvaltning, verksamhetsområde/enhet samt övergripande rollbeskrivningar för olika funktioner i organisationen (individuella befattningsbeskrivningar).

Styrmodellens tre syften

1. God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

2. Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

3. Genomförande av planer i syfte att uppnå utvecklingsmål - Målstyrning

Genomförande av kommunens utvecklingsplan - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen
- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

3.5.2.2 Ekonomistyrning

Den övergripande ekonomi- och verksamhetsstyrningen beslutas av kommunfullmäktige som antar finansiella mål, vilka utgör de yttre ekonomiska ramarna som styr långsiktigheten i kommunens ekonomi. Ekonomistyrningen regleras huvudsakligen i två

dokument:

- *“Styrprinciper för Dals-Eds kommun”*, med principer för roller och spelregler, utkrävande av ansvar, anställningar samt ekonomi- och verksamhetsstyrning.
- *“Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv”*, i vilka definieras att god ekonomisk hushållning är att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

Båda dessa styrdokument kommer att revideras och anpassas fullt ut till principerna för tillitsbaserad styrning och ledning.

3.5.2.3 Resultatstyrning

Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer

Verksamhetens resultat följs upp genom kritiska kvalitetsfaktorer, i tre nyttoperspektiv; kund-, medarbetar- och ekonominytta. En kritisk kvalitetsfaktor är en faktor som är avgörande för att en verksamhet ska ha hög kvalitet. Den behöver följas upp och analyseras, så en eller flera kvalitetsindikatorer knyts till respektive kvalitetsfaktor.

Mätmetod och rutin för mätning och analys ska ha definierats för att säkerställa att det genomförs kontinuerligt och enhetligt. Slutsatserna från analysen ska ligga till grund för återkopplingen till uppdragsgivaren samt utgör tillsammans med omvärldsanalysen ett underlag för planeringen av verksamheten både gällande anpassningar i grunduppdraget, ständiga förbättringar och

prioriterade utvecklingsområden.

Detta innebär en förflyttning i uppföljningen, från nyckeltal av kvantitativ karaktär, till kvantitativa och kvalitativa indikatorer, från verksamhetsberättelser (vad vi har gjort), till resultatanalyser (resultat, prestationer och effekter) samt från sammanställning och kommentarer till utvärdering och slutsatser.

Med detta sätt att följa upp verksamheterna önskar vi uppnå ett större fokus på resultat istället för resurser, med andra ord vad vi får för effekt för våra kommuninvånare/kunder, för medarbetarna och för ekonomin.

3.5.2.4 Målstyrning

Prioriterade mål, inriktningar och uppdrag

Kommunens utvecklingsmål samt finansiella mål inför kommande år, antas i kommunfullmäktige årligen i mars, för att ligga till grund för den fortsatta budgetberedningen. Beredningen genomförs av kommunledning och nämndernas presidier. Prioriteringarna tas fram med utgångspunkt från utvecklingsmål och i dialog med kommunchefens ledningsgrupp. Ansvaret för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive prioritering åligger kommunchefens ledningsgrupp. Detta genom en handlingsplan inklusive resurstilldelning.

Nämndernas och styrelsens utvecklingsplan

Nämndernas och styrelsens eventuella utvecklingsmål och strategier för att nå dessa bereds av respektive förvaltnings ledningsgrupp och presidiet. Ansvaret för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive utvecklingsmål åligger förvaltningens ledningsgrupp.

Verksamhetsplan

Med utgångspunkt i slutsatserna från analysen av verksamhetens grunduppdrag samt omvärldens påverkan tar verksamheterna fram prioriterade utvecklingsmål, strategier, aktiviteter och indikatorer för respektive verksamhet.

Kommunfullmäktiges övergripande utvecklingsmål ska genomsyra all planering och utförande av verksamheten och via vertikal dialog återkopplas till närmsta nivå.

Ansvar för framtagande av prioriterade utvecklingsmål på verksamhetsnivå åligger verksamhetsansvarig, i dialog med verksamhetens personal och eventuellt övriga berörda parter.

Verksamheternas prioriterade utvecklingsmål inklusive strategier, aktiviteter samt indikatorer för att mäta utvecklingen, ska kommuniceras med förvaltningschef som sedan gör en förvaltningsövergripande analys inklusive slutsatser och sammanställer en verksamhetsplan för förvaltningen. Denna kommuniceras till nämnd och kommunfullmäktige.

3.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

Den interna kontrollen i Dals-Eds kommun styrs av "Reglemente för intern kontroll" antaget av kommunfullmäktige 2003-11-19 och reviderat i kommunfullmäktige 2019-06-19.

Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om

verksamheten.

- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. I kommunen finns en intern kontrollorganisation upprättad samt förvaltningsövergripande anvisningar. Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Årshjulsprocessen för internkontrollen innefattar att varje nämnd/förvaltningen genomför en riskanalys och utifrån denna upprättas en intrernkontrollplan. Kontrollmomenten genomförs efter beslutad frekvens och dokumenteras samt analyseras och förbättringsåtgärder tas fram.

3.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

3.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" föreskrivs bland annat att: "God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer."

År 2015 bedömdes att god ekonomisk hushållning inte kan säkerställas långsiktigt enligt riktlinjerna. Främsta skälet var ökande budgetunderskott i den treåriga budgetprognosen men även bristande resurser att arbeta med kommunövergripande ledning,

styrning och analys för att uppnå budget i balans. Kommunfullmäktige beslutade därför i augusti om ett antal analys- och anpassningsuppdrag till kommunstyrelse och nämnder, där det mest omfattande var kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för en långsiktigt hållbar budget inför 2017. Arbetet inleddes omgående under ledning av kommunchefens ledningsgrupp, vilket beskrivs nedan.

3.6.1.1 Kommunens omställning mot en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet 2017-2021

Effektiviseringsarbetet enligt LEV-strategin har sedan 2017 bedrivits brett inom flera områden, varav ett grundläggande har varit att anpassa och resursförstärka organisationen för att överhuvudtaget klara av att bedriva ett omfattande utvecklingsarbete parallellt med löpande verksamhet. De kommundemensamma insatserna under åren 2017-2019 avsåg främst uppbyggnad och etablering av tillitsbaserad styrning och ledning utifrån en utvecklad styrmodell, samt byte av IT-infrastruktur och digitalt kontorsstöd. Under åren 2020-2021 har aktivt medarbetarskap, systematiskt arbetsmiljöarbete och kostnadsanalys varit i fokus.

Ett särskilt utvecklingsanslag har avsatts sedan 2017 för att stärka utvecklingsarbetet, nedan beskrivs anslaget 2021. Totalt avsattes 5 500 tkr i budget och 5 022 tkr utnyttjades.

Utvecklingsanslag år 2021

Delstrategi	Ändamål	Budg-21	Utfall-21
1.Mål-/Uppdragsfokus och 6.Resultatanalys	Stöd till KLG i övergripande styr-/ledningsprocesser, förändringsarbetet enligt LEV, system-/processtöd, nyckeltalsanalys, rapportering, kommunikation mm.	750	560
Delsumma		750	560
2.Värdeskapande organisationskultur	Chefsstöd i HR-processer, med prioritering av arbetsmiljö, ledarskap, medarbetarskap.	700	700
Delsumma		700	700
4.Processutveckling			
- digitala processer	Lednings- och verksamhetsstöd för digitalisering, informationssäkerhet. e-arkivsamverkan i Fyrbodal	1 117	1 117
- processer i övrigt	Ekonomstöd, lednings-/chefsstöd, verksamhetsstöd, näringslivsutveckling, utvecklingsplanens genomförande mm.	2 933	2 645
Delsumma		4 050	3 762
SUMMA		5 500	5 022

Utvecklingsinsatser och uppnådda effekter i sammandrag

Insatserna är integrerade i det löpande arbetet och syftar till att effektivisera styrning och ledning. Målet är att minska tidsåtgång (kostnader) samt öka kvalitet och arbetsmiljöförutsättningar. Covid-19-pandemin har krävt ökat fokus på den dagliga verksamheten och begränsat utvecklingsarbetet och uppföljning av detta.

Mål-/Uppdragsfokus och Resultatanalys

Effekter:

Förbättrade förutsättningar för en effektiv styrning utifrån grunduppdrag samt intern kontroll genom ökad medvetenhet och kompetens på alla nivåer.

Värdeskapande organisationskultur

Effekter: Ökad medvetenhet och kompetens kring arbetsmiljö hos alla parter. Skapat utrymme för utveckling av övriga HR-processer och stöd, såsom ledarskap och medarbetarskap, arbetsrätt mm

Processutveckling

Digitalisering

Effekter: Förbättrad informationssäkerhet, ordning och reda i allt fler processer i pågående digitalisering. Fortsatt ökande digital kunskap och mognad hos användarna. Effektivt distansarbete under pandemin tack vare bra verktyg och användarmognad. Fortsatt delaktighet i implementering e-arkiv.

Stöd till chefer för att utveckla ekonomi-/verksamhetsstyrning inom KS förvaltningar

Effekter: Bättre kunskap och kontroll på ekonomistyrning och intern kontroll. Öka kunskap och förståelse för resursutnyttjande hos samtlig personal. Genom analyser ta reda på om våra kostnader ligger på rätt nivå i förhållande till uppdraget.

Förstärkning näringslivsutvecklare

Effekter: Näringslivsutvecklaren har kunnat lägga mer tid på kontakter som bygger relation med det lokala näringslivet. Det är viktigt för kommunen att uppfattas som en närvarande och lyhörd

partner. Strategerna i hållbarhetsstaben och den nystartade kommunikationsgruppen som samlar kompetenser från olika enheter arbetar bland annat för att stärka den lokala plats- och samhällsutvecklingen och därmed även näringslivsutvecklingen.

Förstärkning biträdande förvaltningschefer

Effekter: Minskad sårbarhet och ett stärkt chefsstöd i förvaltningen, utveckling av styr-/ledningsprocesser för effektivisering. Avlastning för förvaltningschefer genom ett delat ansvar för olika frågor. En mer hållbar arbetsmiljö för alla parter i effekterna av pandemin. Har tagit steg framåt för mer hållbara strukturer, arbetssätt och förhållningssätt inför framtiden.

Biträdande stabschefer

Effekter: Minskad sårbarhet och ett stärkt chefsstöd inom stödfunktionerna, som stärker fokus på det externa och interna utvecklingsarbetet för samhälls- och organisationsutveckling, vilket ökar takten i genomförandet.

3.6.2 FINANSIELL ANALYS

Årets resultat enligt resultaträkningen (förändring av eget kapital)

Dals-Eds kommun redovisade 2021 ett resultat på +17,7 mkr, vilket jämfört med 2020 var en förbättring med 1,9 mkr.

Med ett budgeterat resultat 2021 på +7,3 mkr så blev årets resultat +10,4 mkr bättre än vad som var budgeterat.

Riksdagen beslutade under 2020 om ett nytt anslag, Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden. Medlen på anslaget fördelades med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Medlen har fördelats proportionellt utifrån

befolkningsmängd, lika mycket i kronor per invånare. Totalt beslutade riksdagen om extra tillskott till kommunerna med 19,4 miljarder kronor för 2020. Av dessa erhöll Dals-Eds kommun totalt 9,1 mkr i extra generellt statsbidrag för 2020.

12,5 miljarder av dessa har permanentats för kommunerna och innebär ett tillskott för Dals-Eds kommun med 4,1 mkr för 2021 och framåt. I samband med budgetpropositionen för 2021 så ökades det generella statsbidraget med ytterligare 7 miljarder till kommunerna vilket innebär ytterligare generellt statsbidrag till Dals-Eds kommun med 3,3 mkr för 2021. Dessutom tillfördes kommunsektorn ett riktat generellt statsbidrag till äldreomsorgen vilket innebar 2,6 mkr till Dals-Eds kommun. Detta förutom att det tillförs ytterligare medel inom ramen för äldreomsorgslyftet (riktat prestationsberoende bidrag). Utöver detta har Dals-Eds kommun erhållit 0,4 mkr inom ramen för den s.k. skolmiljarden. Både detta och det riktade generella statsbidraget till äldreomsorgen återfinns under finansförvaltningen och har föranlett ett ramtillskott för FOKUS-respektive socialnämnden under året.

Skatteunderlaget ökade åren 2019 och 2020 i en högre takt än tidigare beräkningar vilket inneburit positiva slutavräkningsposter. Det har påverkat kommunens skatteintäkter med totalt +5,4 mkr.

På grund av coronaviruset införde även regeringen tillfälliga regler för sjuklönekostnader. Det innebär att alla arbetsgivare fick ersättning för hela sjuklönekostnaden som de redovisat i arbetsgivardeklarationen för perioden april till juli 2020. För redovisningsperioden augusti 2020 till och med september 2021 gäller en annan beräkning, kostnaden för sjuklön ersätts enligt olika procentsatser beroende på hur höga kostnader arbetsgivaren haft. Dals-Eds kommun har erhållit totalt 3,2 mkr i ersättning för

sjuklönekostnader under 2021. Ersättningen har redovisats under finansverksamheten. De **utökade** kostnaderna i verksamheterna har påverkat nämndernas budgetavvikelser negativt med totalt c:a 1,5 mkr, varav c:a 0,8 mkr för socialnämnden och c:a 0,7 mkr för FOKUS-nämnden

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var -8,9 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -9,1 mkr (varav c:a 0,8 mkr avser sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19). FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på -5,4 mkr (varav c:a 0,7 mkr avser sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19).

Budgeten för perioden 2022-2024, som antogs av Kommunfullmäktige i november, grundade sig på SKR:s skatteunderlagsprognoser från 30 september 2021.

Skatteunderlagsprognosen i regeringens vårproposition visar en ökning med totalt 22,5 procent under perioden 2021–2025. Det innebär ett skatteunderlag som är drygt en procentenhet större 2025 än enligt SKR:s bedömning från februari (cirkulär 22:06). Det är i huvudsak åren 2023 och 2025 som regeringen räknar med högre skatteunderlagstillväxt än SKR. Båda åren förklaras skillnaden av att regeringen förutser större ökning av lönesumman än SKR. År 2023 handlar det om en högre löneökningstakt (som delvis motverkas av färre arbetade timmar). År 2025 är det framförallt arbetade timmar som bidrar mer. Jämfört med budgetpropositionen för 2022 innebär regeringens nya prognos en upprevidering med 3,4 procentenheter totalt till och med 2024. Det beror i stor utsträckning på att lönerna steg mer 2021 än regeringen förutspådde i höstas, och att regeringen nu även räknar med större löneökningar under resten av perioden. Den största förändringen avser utvecklingen under 2023.

Källa: SKR cirkulär 22:14 2022-04-20

Tabellen nedan visar utvecklingen genom faktiskt utfall åren 2020-2021 samt beslutad budget och plan för åren 2022-2024. Utifrån dessa förutsättningar ser vi att kommunen har ett förbättrat handlingsutrymme genom ökande likvida medel och en minskande låneskuld. I nuläget har kommunen en snittränta på 0,23 % och det högst sannolika är att räntenivåerna kommer att öka de närmsta åren. En snittränta runt 2-3 % är inte orealistisk och med en sådan utveckling så skulle det innebära en kostnadsökning med mellan 2,1 och 3,3 mkr per år. Detta är kostnader som skulle påverka resultatet och i slutändan påverka hur mycket kommunen kan lägga på den löpande verksamheten.

Kommunens samlade investeringsvolym 2021 uppgick till 40,9 mkr, vilket var en minskning med 3,9 mkr eller 9 % jämfört med 2020, samt en minskning med 2,1 mkr eller 4,9 % jämfört med 2019.

Den större volymen 2019 och 2020 berodde i huvudsak på ombyggnation av skolor och äldreboenden samt nybyggnation av förskola. Under 2021 står nytt kök Hagaskolan för 19,3 mk av investeringsvolymen. Detta projekt pågår även under 2022.

Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgick 2021, efter avdrag för investeringsinkomster, till 104%, vilket var en minskning jämfört med 2020 och en förbättring jämfört med 2019 då självfinansieringsgraden uppgick till 127 % respektive 9 %. Detta innebär att investeringarna under perioden delvis har finansierats med likvida medel men också genom extern upplåning.

Kassalikviditeten har ökat något under perioden, detsamma gäller soliditeten exklusive pensionsskulden, dock ligger soliditeten inklusive pensionsskulden på samma nivå som vid ingången av perioden.

<i>Belopp i mkr</i>	2020	B2021	2021	B2022	B2023	B2024
Årets resultat (intäkter minus kostnader)	15,8	8,9	17,7	11,1	12,1	10,7
Intäkter och kostnader som inte påverkar in- och utbetalningar och vice versa	26,7	15,4	19,6	16,5	15,4	15,4
Amortering av lån	0,0	-10,7	-32,9	-5,4	-5,4	-5,4
Försäljning av tillgångar	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0
Investering i nya tillgångar	-24,4	-53,2	-30,6	-55,4	-22,4	-14,7
Resultat av in- o utbetalningar	18,1	-39,6	-24,2	-33,2	-0,3	6,0
Nya lån	0,0	34,1	22,0	12,3	8,1	0,0
Likvida medel (pengar på kontot) 31/12	41,3	14,7	39,1	8,9	16,7	22,7
Låneskuld 31/12 kommunen	123,9	147,3	113,0	119,9	122,6	117,2
<i>Låneskuld 31/12 Edshus AB som direkt påverkar kommunens ekonomi</i>	<i>81,6</i>	<i>80,4</i>	<i>80,4</i>	<i>79,2</i>	<i>78,0</i>	<i>76,8</i>
<i>Total låneskuld 31/12 inklusive ovan</i>	<i>205,5</i>	<i>227,7</i>	<i>193,4</i>	<i>199,1</i>	<i>200,6</i>	<i>194,0</i>

Årets resultat efter balanskravsjusteringar (enligt 12 § Kommunallagen)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat efter balanskravsjusteringar på 17,4 mkr, vilket jämfört med 2020 var en förbättring med 1,6 mkr.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat exklusive jämförelsestörande poster på 17,7 mkr, vilket är 1,9 mkr bättre än 2020. Inga jämförelsestörande poster redovisas för 2021.

RESULTAT OCH KAPACITET

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2019	2020	2021
Årets resultat (mkr)	-11,2	15,8	17,7
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	-10,6	15,8	17,7
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-3,6	4,6	5,1
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-3,3	4,6	5,1

Dals-Eds kommun förbättrade under perioden årets resultat från -11,2 mkr under 2019 till 17,7 mkr under 2021. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag redovisade kommunen under 2021 ett resultat på 5,1 %. Under 2019 och 2020 uppgick motsvarande resultat till -3,6 % respektive +4,6%.

Under 2019 redovisade dock Dals-Eds kommun ett antal jämförelsestörande poster. Dessa var engångskostnader beroende på utrangering av anläggningstillgångar i samband med

ombyggnationer av skolor och äldreboenden. Utöver detta så uppstod även realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar.

Exkluderas dessa jämförelsestörande poster uppgick årets resultat under 2019 till -3,3% av skatteintäkterna. Under 2020 var motsvarande nivå 4,6 % och 2021 var motsvarande nivå 5,1%. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen exklusive jämförelsestörande engångsposter låg på i snitt 2,1% under perioden.

Ett av Dals-Eds kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser under en treårsbudgetperiod ska vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader. Det innebär att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet behålls. Under den senaste treårsperioden har Dals-Eds kommun redovisat ett resultat på i genomsnitt 7,4 mkr per år. Det innebär att kommunen uppfyller resultatmålet för den rullande treårsperioden.

Nettokostnadsandel

%	2019	2020	2021
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	98,6	91,0	90,7
Planenliga avskrivningar	4,8	4,5	4,3
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster och finansnetto	103,4	95,5	95,0
Finansnetto	0,0	-0,1	-0,1
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	103,4	95,4	94,9
Jämförelsestörande engångsposter	0,2	0,0	0,0
Nettokostnadsandel i relation till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	103,6	95,4	94,9

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 % har kommunen positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En nettokostnadsandel på 97-98 % kan betraktas som god ekonomisk hushållning för Dals-Eds kommun. Sett över en längre tidsperiod, klarar då kommunen av att finansiera ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar.

När Dals-Eds kommuns nettokostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2021 tog i anspråk 90,7 % av skatteintäkterna, vilket är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2020.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 4,3 %, vilket var 0,2 procentenheter lägre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot uppgick till -0,1 %, vilket innebär att de finansiella kostnaderna var ungefär samma med finansiella intäkterna under 2021. Förklaringen är den låga upplåningsräntan på externa lån som balanseras av dels borgensavgiften från det kommunala bostadsbolaget och dels avkastning på placering av likvida medel.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 94,9 % av skatteintäkterna, vilket var 0,5 procentenheter lägre än 2020.

Som tidigare nämnts har kommunen under 2019 haft några jämförelsestörande poster som har påverkat resultatet både positivt och negativt. Som andel av skatteintäkterna uppgick de till 0,2 % under 2019. För 2020 och 2021 redovisas inga jämförelsestörande engångsposter.

Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 94,9 % under 2021, vilket innebar att kommunens kostnader var lägre än kommunens intäkter. Det var en förbättring jämfört med både 2019 och 2020.

Årets investeringar

	2019	2020	2021
Investeringsvolym brutto (mkr)	43,0	44,8	40,9
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	41,0	24,4	31,4
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	13,0	7,1	9,0

Dals-Eds kommuns samlade investeringsvolym under 2021 uppgick till 40,9 mkr, vilket var en minskning med 3,9 mkr eller 9 % jämfört

med 2020, samt en minskning med 2,1 mkr eller 5 % jämfört med 2019.

Den större volymen 2019 och 2020 berodde i huvudsak på ombyggnation av skolor och äldreboenden samt nybyggnation av förskola. Under 2021 står nytt kök Hagaskolan för 19,3 mkr av investeringsvolymen. Detta projekt pågår även under 2022.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 31,4 mkr, vilket var 7,0 mkr högre än under 2020. Den stora skillnaden mellan brutto och nettonivå 2021 förklaras genom att kommunen har erhållit bidrag för sanering av Bältnäs- och Leeområdet om totalt 9,5 mkr.

Cirka 68 % av kommunens investeringar exklusive investeringsinkomster gjordes för nytt kök på Hagaskolan. Investeringar i VA-verksamhet omfattade 8 % och investeringar för inventarier cirka 14 %, IT-investeringar 9 % och övriga investeringar uppgick till 1 %.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2019	2020	2021
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	9	127	104

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks. Med nettoinvesteringar avses anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar med avdrag för investeringsinkomster.

Med självfinansieringsgrad avses skatteintäkter och eventuella försäljningsinkomster som kommunen har erhållit vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Dessa har sedan ställts i relation till nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2021 till 104 %. Detta innebär att investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster.

Kommunen har som mål att investeringar i skattefinansierad verksamhet i första hand ska finansieras med egna medel samt att lånefinansiering av investeringar endast ska vara möjligt i affärsdrivande verksamheter.

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna uppgick till 80 % i genomsnitt per år under de tre senaste åren inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter. Målet uppfylldes därmed under perioden.

RISK OCH KONTROLL

Likviditet ur ett riskperspektiv

%	2019	2020	2021
Kassalikviditet	61	73	76

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet 2021 till 76 %, vilket ska

jämföras med 73 % under 2020. Dals-Eds kommun har en likviditet som, utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv, innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. Höjningen av checkräkningskrediten som gjordes under våren 2020 för att klara likviditeten i samband med tillfälliga förändringar i betalningsvillkor på grund av pandemin har inte behövt nyttjas. En återgång till nivån innan höjningen gjordes därför i början av 2021.

På medellång och lång sikt så arbetar kommunen med den av Kommunfullmäktige fastställda planen för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) som bland annat syftar till att få en balans i ekonomin.

mkr	2019	2020	2021
Extern låneskuld	123,9	123,9	113,0
Kortfristig del	-5,4	-5,4	-5,4

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2021 till 113,0 mkr, vilket var en minskning jämfört med årsskiftet 2020. Kommunen har under året amorterat 10,9 mkr, varav 5,4 mkr avser planenlig amortering för året samt 5,5 mkr avser planenlig amortering för år 2020.

Kommunens externa låneskuld hade en genomsnittlig räntebindningstid på 2,3 år per 31 december 2021.

Soliditet

%	2019	2020	2021	Snitt i riket 2021
Soliditet enligt balansräkningen	41	42	44	48
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	16	18	22	27

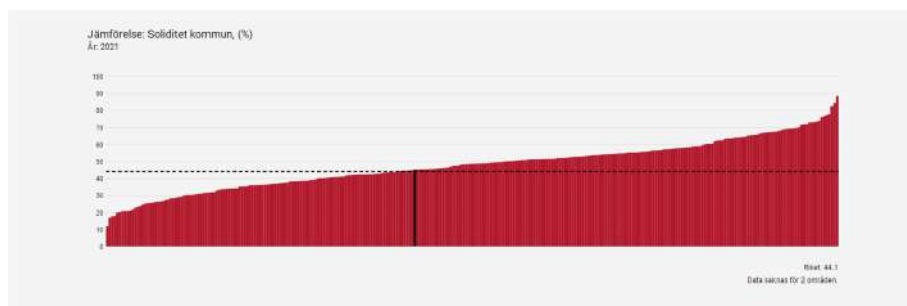
Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 22 %, Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

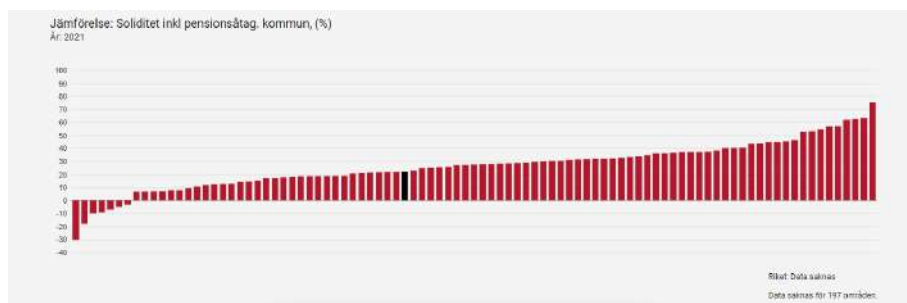
Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland Sveriges kommuner på cirka 48 % respektive 27 %. Nedan visas en bild på hur Dals-Eds kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner i riket år 2021.

Svarta linjen nedan visar Dals-Eds nivå.

Soliditet enligt balansräkningen

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2021 angett att kommunens soliditet enligt balansräkningen inte ska vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Soliditeten har förbättrats mellan 2019 och 2021. Detta beroende på de senaste årens positiva resultat tillsammans med en lägre och mera normal investeringsnivå.

Ur ett finansiellt perspektiv så har resultatnivån de två senaste åren gjort att kommunens förmåga att finansiera sina investeringar med egna medel ökat. Detta har därigenom inneburit att kommunen

undviker den finansiella risken en hög låneskuld innebär. Resultatnivån har också medgett att oförutsedda utgifter kan rymmas utan att balanskravsresultatet blir negativt.

Kommunalskatt

%	2019	2020	2021	Genomsnittlig skattesats i länet 2021
Kommunen	23,21	23,21	23,21	21,79
Regionen/Landstinget	11,48	11,48	11,48	
Kyrkan				
- varav kyrkoavgift	1,63	1,63	1,63	
- varav begravningsavgift	0,25	0,25	0,25	
Summa, ej kyrkoavgift	34,94	34,94	34,94	
Summa inkl kyrkoavgift	36,56	36,56	36,56	

År 2021 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad de nio senaste åren. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierade kommunernas skattesatser under 2021 mellan 19,96 % i Partille till 23,63 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2021 till 21,79 %.

Pensionsförpliktelser

mkr	2019	2020	2021
Avsatt till pensioner inklusive löneskatt	8,6	11,5	12,2
Pensionsförpliktelser inklusive löneskatt som redovisas som ansvarsförbindelse	106,2	104,5	103,1
Summa pensionsförpliktelser	114,8	116,0	115,3

mkr	2019	2020	2021
Pensioner återlån ingående balans	0,1	0,1	0,1
Pensioner återlån 2019	0,0	0,0	0,0
Pensioner återlån 2020	0,0	0,0	0,0
Pensioner återlån 2021		0,0	0,0
Summa öronmärkning eget kapital	0,1	0,1	0,1

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta, eftersom skulden ska finansieras de kommande 50 åren. Det totala pensionsåtagandet uppgick vid årets slut till 115,3 mkr. Av dessa redovisas 12,2 mkr i balansräkningen som en avsättning och 103,1 mkr återfinns utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Den avser pensioner intjänade till och med 1997. Ökningen av avsättningen i balansräkningen mellan period 2019 och 2020 grundar sig på beräknad kostnad för visstidspension för förtroendevald som aviserat avgång inför nästa mandatperiod (2,7 mkr inkl löneskatt). Under 2021 har lite ökning 0,7 mkr jämföra med 2020.

Den del av pensionsåtagandet som utgör ansvarsförbindelse är ofinansierad, då den återfinns utanför balansräkningen. År 2006

gjordes en inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 7,5 mkr inklusive löneskatt och därefter har sammanlagt 11,8 mkr av det egna kapitalet öronmärkts för ändamålet och återlånats i verksamheten. Under 2015 har ytterligare en inlösen på delar av ansvarsförbindelsen gjorts med 11,7 mkr inklusive löneskatt.

Syftet med dessa inbetalningar är att minska de negativa effekterna som uppstår när stora utbetalningar av ansvarsförbindelsen kommer att göras i framtiden.

Kommunens borgensåtaganden

Ändamål (mkr)	2019	2020	2021
Egna bolag	262,3	262,0	260,0
Småhus	0,0	0,0	0,0
Föreningar	1,3	1,3	1,2
Övrigt	9,5	10,1	10,7
Totala borgensåtaganden	273,1	273,4	271,9

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till det kommunala bolaget, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2021 till 271,9 mkr, vilket var en minskning med 1,5 mkr i förhållande till 2020 och en minskning med 1,2 mkr i förhållande till 2019. Ökningen i posten övrigt mellan 2020 och 2021 beror på ökat åtagande avseende finansiell leasing av personbilar.

Dals-Eds kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2021 och det finns inga indikationer på att så skulle behöva ske inom de kommande åren. Då c:a 96 % av den totala borgensförbindelsen utgörs av borgen gentemot Edshus AB, är den

generella bedömningen, att risken är låg då bolagets verksamhet omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheter finns ofta stora dolda värden, vilka ofta försvarar ytterligare lån. Vakansgraden är låg.

Utfall i förhållande till budget

mkr	2019	2020	2021
Avvikelse nämnder	-11,6	-10,4	-8,9
Avvikelse årets resultat	-11,2	7,5	10,4

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 10,4 mkr, då kommunen för 2021 budgeterade ett resultat på 7,3 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var -8,9 mkr (varav c:a 1,5 mkr avser högre sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19).

Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -9,1 mkr (varav c:a 0,8 mkr avser sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19)

FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på -5,4 mkr (c:a 0,7 mkr avser sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19)

Gällande kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning så blev ett överskott mot budget 1,3 mkr samt kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 4,0 mkr.

Prognosavvikelser

Jämfört med augusti respektive år (%)	2019	2020	2021
Avvikelse nämnder	0,1	1,8	1,5
Avvikelse årets resultat	0,0	2,3	2,5

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Årets resultat innebär att kommunens ekonomiska marginal har förbättrats jämfört med vid ingången av året. Trots ett negativt resultat 2019 så ligger den genomsnittliga resultatnivån på en acceptabel nivå den senaste treårsperioden och är i linje med det finansiella målet. Det beror till stor del på de extra anslag som givits kommunsektorn under 2020 och 2021 bland annat till följd av Covid-19. Ytterligare beskrivning och analys av de finansiella målen och god ekonomisk hushållning sker i nästa avsnitt.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2021, plan 2022 och 2023 så framgår att resultatnivån ligger på 2,6 %, 0,6 % respektive 0,1 % per år. Dock fanns och finns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehåller heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna. Nämnder, förvaltningar och verksamheter har förutom att definiera och fastställa grunduppdrag, utvecklingsområden och

kritiska kvalitetsfaktorer arbetat med att identifierat vilka verksamheter som ska prioriteras att i första hand analyseras på djupet. Dessa verksamheter har analyserats och slutsatserna kring dessa framgår av respektive nämnds verksamhetsberättelser.

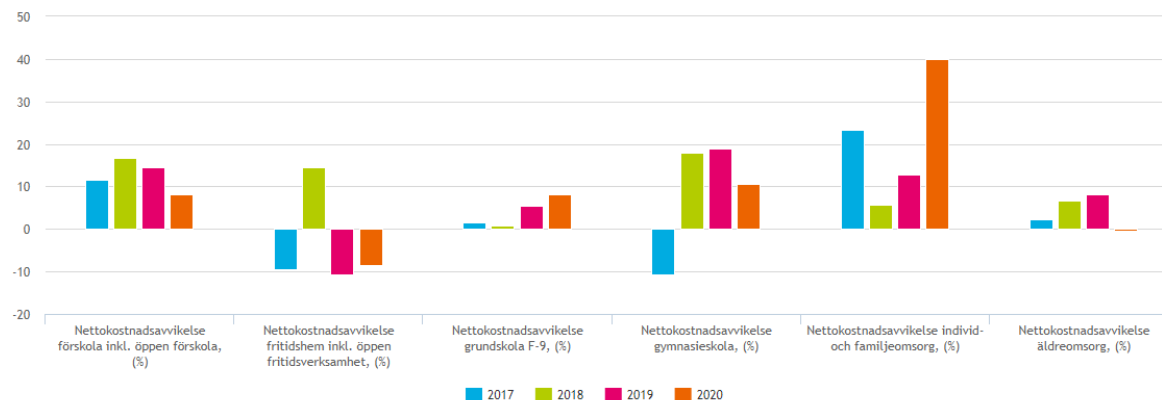
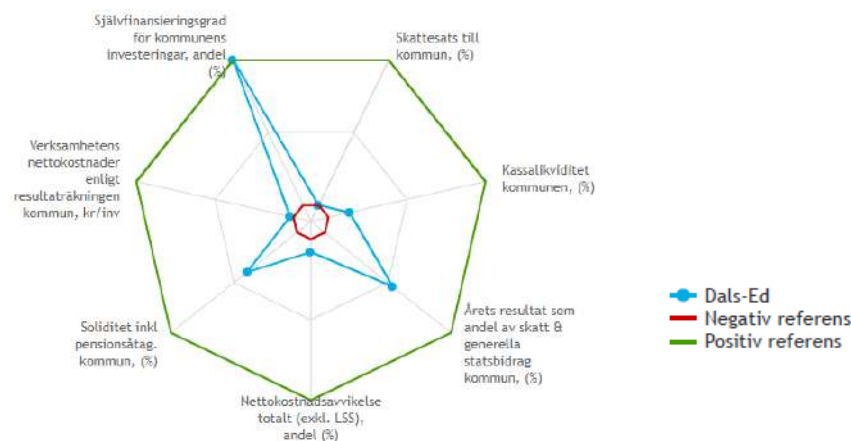

FINANSIELLA NYCKELTAL

%	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Budget 2022
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	4,9	8,4	2,5	6,3
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	7,8	-0,2	0,0	0,0
Nettokostnadsandel	103,6	95,4	94,9	96,9
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	98,6	91,0	90,7	92,3
- Planenliga avskrivningar	4,8	4,5	4,3	4,4
- Finansnetto	0,0	-0,1	-0,1	0,2
- Jämförelsestörande engångsposter	0,2	0,0	0,0	0,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/ skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-3,3	4,6	5,1	3,1
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-3,6	4,6	5,1	3,1
Självfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	9	127	104	48,8
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	13,0	7,1	9,0	15,3
Soliditet enligt balansräkningen	41	42	44	44,9
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	42	18	22	23,9
Total skuld- och avsättningsgrad	59	58	56	55
varav avsättningsgrad	58	3	3	3
varav kortfristig skuldsättningsgrad	24	25	23	24
varav långfristig skuldsättningsgrad	33	31	30	29
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	61	73	76	43

De finansiella nyckeltalen nedan speglar kommunens ekonomiska läge på kort och lång sikt och avser år 2020. Spindeln visar kommunens läge i förhållande till de 10 % kommuner som har bäst (positiv referens) respektive 10 % sämst (negativ referens) resultat, för varje nyckeltal.

Nettokostnadsavvikelsen nedan jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

3.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT

BALANSKRAVSUTREDNING OCH RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att Kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen.

Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Varje år ska det i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisas en balanskravsutredning. Den redovisas i tabell 1. Den inleds med att årets resultat, vilket reduceras eller tillförs med ett antal poster enligt lagsstiftningen. När det är gjort, får man fram "Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR".

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserven (RUR). Sedan 2013 är det möjligt för kommuner och landsting att tillämpa RUR och under vissa förutsättningar föra medel mellan olika år. Tanken är att överskott ska kunna reserveras i RUR under finansiellt goda tider, då skatteintäkterna ökar ordentligt. För att sedan användas för att täcka hela eller delar av underskott under svagare tider, då skatteintäkterna minskar eller endast måttligt ökar. RUR ska

därigenom bidra med att skapa stabilare planeringsförutsättningar för kommuner och landsting. Den bakomliggande tanken är alltså att det rådande konjunkturläget inte ska påverka resurstilldelningen till verksamheterna i alltför hög utsträckning. Behovet av servicen som kommuner och landsting tillhandahåller minskar i regel inte i en lågkonjunktur, utan det kan snarare vara tvärtom för vissa delar av verksamheten. Dessutom framstår det inte som ändamålsenligt att behöva göra tillfälliga nerdragningar i verksamheten som sedan måste byggas upp igen när lågkonjunkturen är över.

Dals-Eds kommun har beslutat att använda sig av RUR. I enlighet med de krav som ställs i kommunallagens 8:e kapitel innehåller de av kommunen framtagna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även hanteringen av RUR.

Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en reservering till RUR göras med högst det belopp, som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger 1 % av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Det är i enlighet med lagens lägstanivå. Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en disponering från RUR göras, för att helt eller delvis täcka ett balanskravsunderskott, när skatteunderlagsprognosen för ett enskilt år faller under det tioåriga genomsnittet för skatteunderlagets utveckling. Detta ger kommunen goda förutsättningar att vid behov genomföra ett omställningsarbete och/eller överbrygga en lågkonjunktur.

Tabell 1: 10-ÅRIGT SNITT FÖR SKATTEUNDERLAGSUTVECKLINGEN

	2019	2020	2021
Årets skatteintäktsutveckling understiger 10-åriga snittet	Nej	Ja	Nej
Tioårigt snitt	3,9	4,0	4,0
Utfall för året	3,9	2,3	4,9

Kommunen redovisar ett årets resultat under 2021 på 17,7 mkr. Efter avdrag för realisationsvinster på 0,3 mkr uppgår årets resultat till 17,4 mkr. I tabell 3 framgår att kommunen har ett balanskravsunderskott 2019 på 2,6 mkr. Balanskravsunderskott har återställts från 2020.

Tabell 2: BALANSKRAVSUTREDNING 2019 - 2021

mkr	2019	2020	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	-11,2	15,8	17,7
Avgår samtliga realisationsvinster	-0,2	0,0	-0,3
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-11,4	15,8	17,4
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	-9,8	-13,9
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	-2,6	-2,6	0,0
Balanskravsresultat	-14,0	3,4	3,5

Tabell 3: ÅTERSTÄLLNING AV BALANSKRAVSUNDERSKOTT

mkr	2019	2020	2021
Kvar att återställa från tidigare år (ingående värde)	2,6	2,6	0,0
Resultat efter justering av RUR	-11,4	15,8	17,4
Synnerliga skäl att inte återställa	11,4		
Kvar att återställa från tidigare år (utgående värde)	2,6	0,0	0,0

2020-års resultat efter justering av RUR innebär att kommunen har återställt tidigare års balanskravsunderskott. Det innebär att kommunen inte har något kvarvarande balanskravsunderskott att återställa inför 2021.

Tabell 4: RUR

mkr	2019	2020	2021
Ingående värde	*30,4	*30,4	*40,2
Reservering till RUR	0,0	9,8	13,8
Disponering av RUR	0,0	0,0	0,0
Utgående värde	*30,4	*40,2	54,0

Kommunen har mellan 2010 till 2018 reserverat 30,4 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2019 medgav balanskravsresultatet ingen reservering. För år 2020 reserverades 9,8 mkr till resultatutjämningsreserven. För 2021 föreslås reservering till resultatutjämningsreserven med 13,8 mkr.

* Beloppet har rättats för 2019 och 2020.

3.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa redovisas och följs i detta avsnitt. Uppföljningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnitten "Uppföljning grunduppdrag" samt "Uppföljning utvecklingsmål"

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och landsting har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Målet är uppnått genom att Kommunfullmäktige beslutat om oförändrad skattesats (23,21 %) för år 2021.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i slutändan finansieras via taxor och avgifter.

Målet är uppfyllt då kommunens amorteringsplan följer avskrivningsnivån för dessa investeringar. Beslut har tagits om nyupplåning inom affärsdrivande verksamheter utifrån investeringsplanen. Dessa har däremot inte verkställts då behov ännu inte uppkommit.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och

investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Målet är uppfyllt då ingen nyupplåning gjorts under året.

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel.

Målsättningen om en kassalikviditet om minst 70 procent är satt utifrån att en stor del av kommunens kortfristiga skulder är relativt konstant, såsom ferie- och semesterlöneskuld till personalen.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Målet är uppfyllt då kommunens kassalikviditet uppgick till 76 procent vid bokslutstillfället.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 40 procent och inte heller minska fler än tre år i rad. Detta är en lägre nivå än tidigare målsättning beroende på att kommunen befinner sig i ett starkt expansivt läge med stora investeringar inom skola, omsorg och VA-området. På sikt behöver målsättningen återigen ökas för att minska kommunens skuldsättning och öka det finansiella handlingsutrymmet.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Målet är uppfyllt med en soliditet vid bokslutstillfället på 44 procent. Motsvarande nivå inklusive pensionsförpliktelsen uppgick till 22 procent.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Kommunens resultat inklusive reavinst/-förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2021, plan 2022 och 2023 så framgår att resultatnivån ligger på 2,6 %, 0,6 % respektive 0,1 % per år. Dock fanns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehöll heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader.

Sammanfattningsvis innebär det att kommunen kunde uppfylla samtliga av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2021. Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns fortgår trots de senaste två årens goda resultat. Detta dels för att vi ser att 2020 och 2021 inneburit en hel del tillfälliga medel från staten och dels för att kunna kvalitetssäkra och effektivisera våra verksamheter och processer. Vi kan se på en övergripande nivå att detta arbete har gett effekt genom att nettokostnadsutvecklingen bromsats, trots tillfälliga statsbidrag etc.

3.6.5 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

KOMPETENS	
Hög kompetensmatchning	
En skola där varje elev når sin fulla potential	
DEMOKRATI	
Högt förtroende för kommunens politiker och organisation	
Engagerade invånare	
PLATS	
Attraktiva boendemiljöer	
Levande tätort och landsbygder	
MILJÖ	
Grön och skön naturkommun	
Hållbart samhälle	

3.6.5.1 KOMPETENS

Utvecklingsmål: Hög kompetensmatchning

Definition av målet:

Kommunens verksamheter och näringslivet har bra tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Invånarna i Dals-Ed har goda möjligheter till egen försörjning.

Målvärde 2023: Dals-Eds kommun har 1% lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet i målgruppen. Under perioden ska arbetslösheten sjunka mot målvärdet.

Bedömning måluppfyllelse:

Utvecklingsmålet är starkt påverkat av pandemin där vissa branscher klarat sig väl medan andra varit mycket påverkade av restriktioner och nedstängningar. Statligt stöd har utgått för att uppehålla vissa branscher och sammantaget har arbetsmarknaden klarat sig relativt väl i kommunen. Här utgör det goda företagsklimatet och dialogen en viktig funktion liksom arbetet inom AMI för att möta behov på arbetsmarknaden.

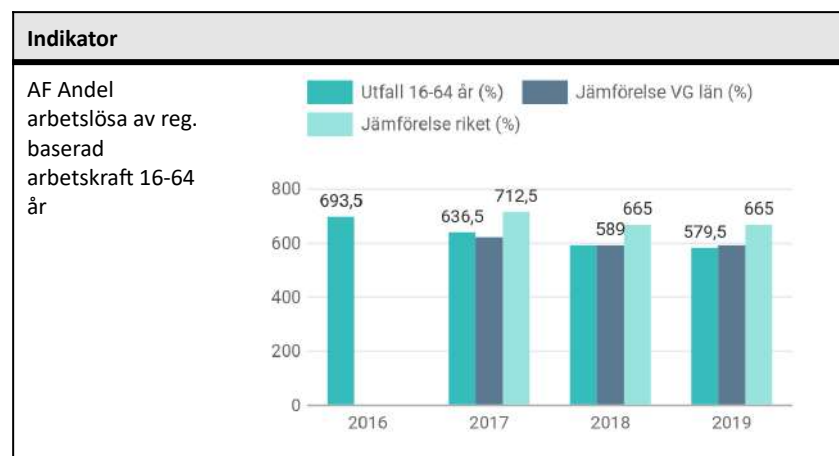
Under 2021 har arbetsmarknadsläget stabiliserats och den ökning inom gruppen arbetslösa i Dals-Eds Kommun som vi såg under 2020 har avstannat och sjunkit.

Dals-Eds kommuns arbetslöshet 16-64 år låg i genomsnitt på 6,0% under 2021 vilket kan jämföras med 7,0% 2020. Nivån för riket låg i genomsnitt på 7,9% under 2021, vilket innebär att vi fortsatt ligger under riket.

Andelen arbetslösa ungdomar 18-24 år har minskat och under 2021 låg vi på i genomsnitt 8,6% vilket kan jämföras med 2020 då vi i genomsnitt låg på 9,6% i Dals-Ed. Genomsnittet för riket under 2021 låg på 10,3%, vilket innebär att vi även här ligger under riket.

Inom gruppen utrikes födda ligger vi fortsatt betydligt lägre än riket och Västra Götalandsregionen, såväl totalt som inom gruppen utrikes födda ungdomar.

De utmaningar vi ser är att gruppen långtidsarbetslösa ökar till viss del och att vissa branscher har svårigheter att rekrytera rätt kompetens.

Utvecklingsmål: En skola där varje elev når sin fulla potential

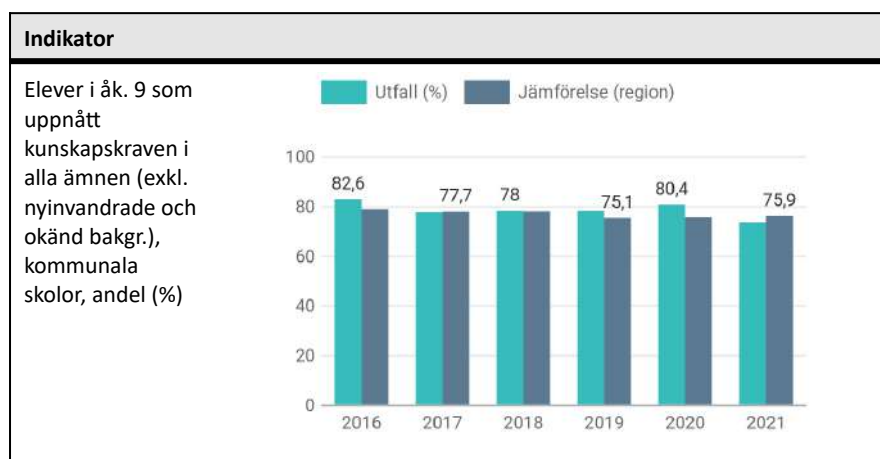
Definition av målet:

Elever ges stöd och stimulans i att utvecklas så långt som möjligt. Skola och näringsliv samverkar för att väcka intresse hos elever för entreprenörskap och för olika yrken.

Bedömning måluppfyllelse:

Samtliga aktiviteter inom målet har genomförts eller är på god väg att genomföras under året. Resultatet för elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, har stadigt legat runt 80% vilket genomgående över åren är något bättre än regionen, men under 2021 märks en liten nedgång i utfallet och i år lägre än regionen. Behörigheten till yrkesprogram har dock ökat och ligger totalt sett på en hög nivå,

3.6.5.2 DEMOKRATI

Utvecklingsmål: Högt förtroende för kommunens politiker och organisation

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med möjligheterna till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter.

Invånarna känner trygghet i den offentliga servicen.

Målvärde 2023: Att Dals-Eds kommun placerar sig minst 30 i SKR:s medborgarundersökning över nöjdhet och inflytande (Nöjd-Inflytande-Index (NII) för Dals-Eds kommun blev 44 i undersökning 2019.

Bedömning måluppfyllelse:

Generellt finns ett högt förtroende för kommunens politiker utifrån medborgarundersökningen, vilket är en mycket viktig faktor för tilliten och förtroendet för det politiska systemets möjligheter att klara av de utmaningar kommunen står inför när det gäller såväl välfärds- som utvecklingsuppdraget. Under perioden har den krissituation som pandemin medfört, även fortsättningsvis påverkat att de planerade aktiviteterna inte har kunnat genomföras.

Inga aktuella indikatorer finns för perioden och flera av aktiviteterna har uteblivit på grund av pandemin vilket gör måluppfyllelsen svår att bedöma.

Indikator	
Nöjdhet med invånarnas insyn/inflytande över beslut och verksamheter	Inga tillgängliga data

Utvecklingsmål: Engagerade invånare

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper vill och kan vara med och påverka i frågor som rör kommunen.

Bedömning måluppfyllelse:

Invånarna i Dals-Eds kommun uppvisar generellt ett stort engagemang och stolthet för bygden och kommunen. Det är viktigt att kommunen som organisation kan fånga upp och kanalisera det engagemang och den kunskap som finns bland invånarna för att bibehålla och utveckla de värden som finns i kommunen, självklart då med utgångspunkt från den medborgardialog som resulterat i kommunens utvecklingsplan. Det är särskilt viktigt att kommunen kan engagera de unga i samhällsbygget och framförallt låta ännu fler delta för att skapa ett attraktivt samhälle. Kommunens organisation kan inte ensam möta alla förväntningar och behov varför fler i samhället behöver finnas med inte endast i att inkomma med förslag utan också att genomföra platsutvecklande åtgärder. På grund av pandemin har detta arbete inte kommit igång som planerat men inför 2022 kan förhoppningsvis planeringen återupptas. Trots pandemin har dock Ungdomsforum glädjande nog hittat sin form att utvecklas vidare inom.

Indikator	
Valdeltagande	Inga tillgängliga data

Indikator	
Ungas vilja respektive förmåga att påverka	Inga tillgängliga data
Deltagande i medborgardialoger	Inga tillgängliga data

3.6.5.3 PLATS

Utvecklingsmål: Attraktiva boendemiljöer

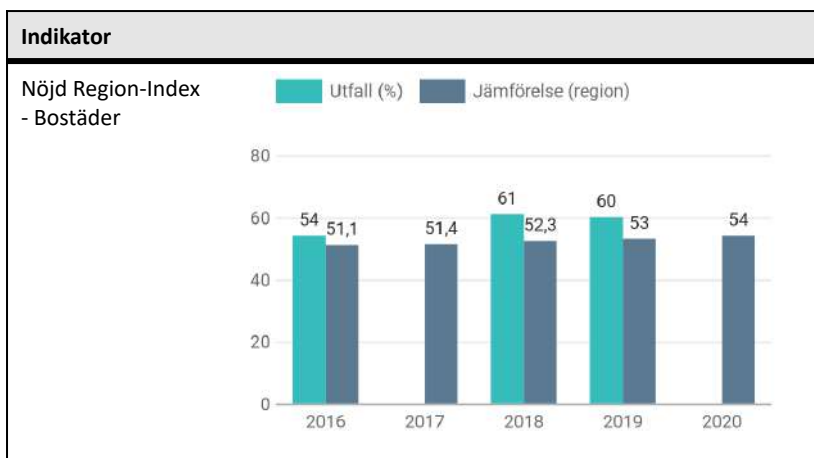
Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med utbudet av olika boendeformer.

Bedömning måluppfyllelse:

Inga aktuella indikatorer finns för perioden. I kommunen finns lediga tomter som möjliggör för byggnation av olika typer av bostäder. Det finns en efterfråga för centrumnära boende och under perioden har ny detaljplan antagits som möjliggör för nybyggnation av flerbostadshus i centrum. En ny detaljplan som möjliggör mer flexibel byggnation har också tagits fram för Fågelvägarna.

Utvecklingsmål: Levande tätort och landsbygder

Definition av målet:

Dals-Ed har ett attraktivt, välvårdat centrum med ett brett kommersiellt utbud.

I såväl tätort som landsbygder finns möjligheter till en aktiv fritid.

Bedömning måluppfyllelse:

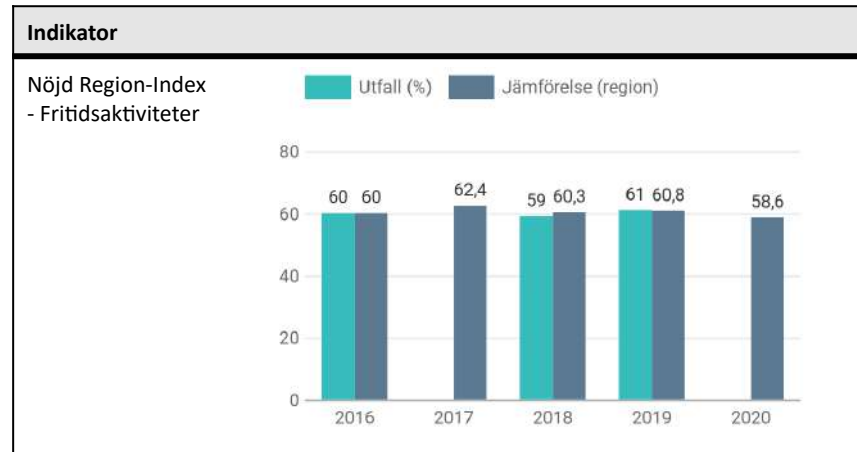
Inga aktuella indikatorer finns för perioden.

Under perioden färdigställdes bland annat konstgräsplanen som bidragit till målet om att skapa möjligheter för en aktiv fritid. Dals-Eds kommun deltog också i Friluftslivets år tillsammans med flera samverkansparter, vilket bidrog till såväl långsiktiga investeringar för aktivitet i form av bland annat cykelbana och

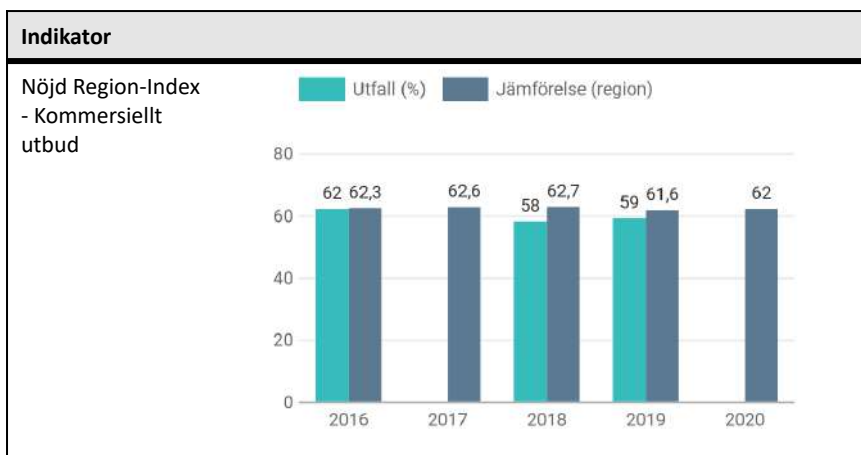
aktivitetsleder, som till aktiviteter av mer tillfällig karaktär, vilka syftade till att få fler att hitta ut även i framtiden.

Arbete pågår med aktiviteter för att öka möjligheterna till ett mer attraktivt centrum genom bland annat en utveckling av Terrassparken och Le-området, men då de ännu inte är färdigställda har de inte bidragit till måluppfyllelse under perioden. I centrum finns också flera tomma verksamhetslokaler.

Pandemins effekter har kvarstått under perioden och bidragit bland annat till att möjligheterna att anordna evenemang har varit begränsade. Arbetet med platsinnovation pågår och ska knyta samman extern kommunikation med evenemang och marknadsföring.

3.6.5.4 MILJÖ

Utvecklingsmål: Grön och skön naturkommun

Definition av målet:

I Dals-Ed är skogs- och lantbruk en naturlig del av samhället.

Kommunens naturvärden tas tillvara och bidrar till en väl utvecklad besöksnäring.

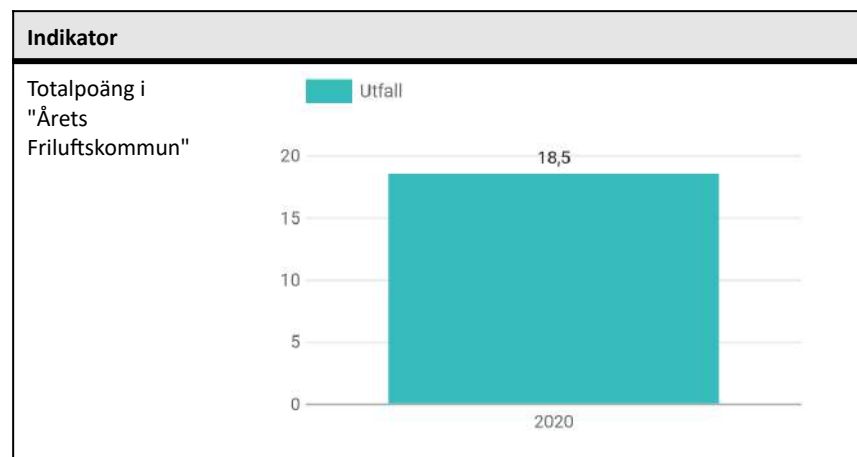
Bedömning måluppfyllelse:

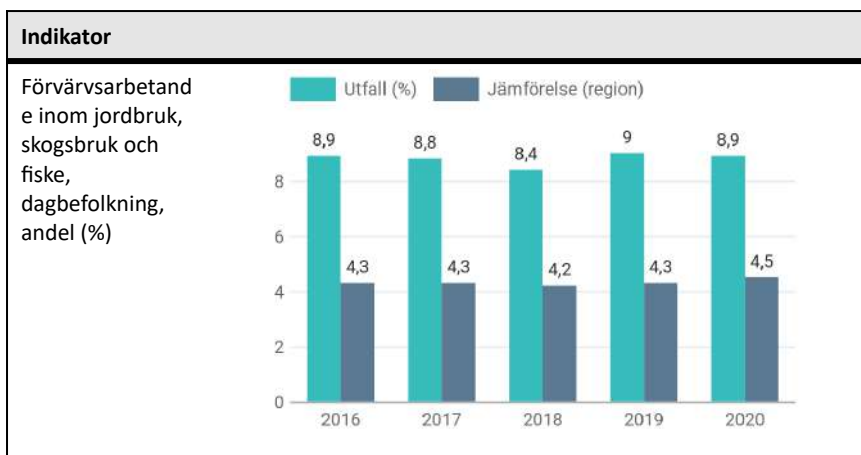

I Sveriges friluftskommun får vi en placering på plats 101 och en poänguppfyllelse på 72 % för år 2020. Störst utvecklingspotential finns i information och samarbete samt inom planer för friluftsliv. Bäst klarar vi oss sett till aktiviteter inom friluftsliv. Vidare har kommunen också fortsatt en hög andel förvärvsarbetande inom

jord- och skogsbruk samt fiske.

Under perioden har en extra satsning på friluftslivet gjorts i form av "Friluftslivets år" med såväl aktiviteter som investeringar och planering för friluftsliv som ska bidra även till effekt på lång sikt. Dialog med besöksnäringen för att undersöka vad som kan förbättras inför nästa säsong har påbörjats.

Utvecklingsmål: Hållbart samhälle

Definition av målet:

Dals-Ed är en klimatsmart och fossilfri kommun som underlättar för invånare och besökare att bidra till det hållbara samhället. Det finns en stor produktion av grön energi.

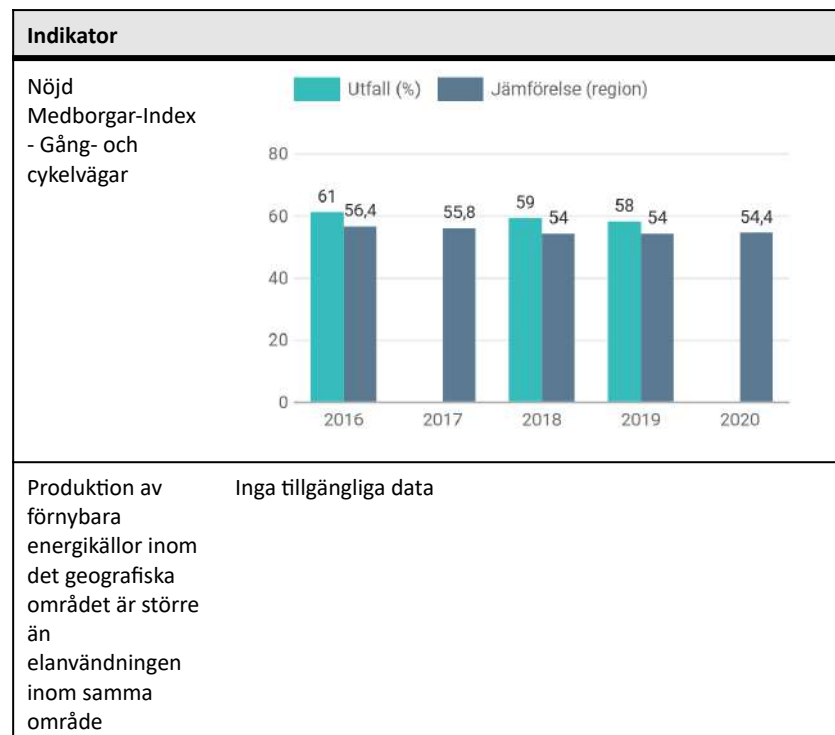
Bedömning måluppfyllelse:

Inga aktuella indikatorer finns för perioden.

I kommunen finns stor produktion av grön energi och det finns också goda möjligheter till fossilfria alternativ för transporter genom laddpunkter för elbil och biogas. Flera aktiviteter med fokus på långsiktig hållbarhet pågår. År 2022 blir "Hållbarhetens år" i Dals-Eds kommun och då kommer olika teman att sätta fokus på hur invånare, företag, föreningar och kommunala verksamheter kan

bidra till ett hållbart samhälle.

3.6.6 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

I samband med budgetbeslutet inför år 2016 beslutade Kommunfullmäktige om ett antal uppdrag för att komma i långsiktig ekonomisk balans inför budget 2017. Förvaltningen föreslog då en utredning för att utvärdera kommunens verksamheter med avseende på verksamhetens effektivitet och ekonomi. Förslaget var att utredningen skulle ske med externt stöd via SKR. Dels en analys av kommunens ekonomiska situation och verksamhetens kostnader, inklusive en bedömning av förutsättningarna för de närmaste fem åren, dels en kvalitativ analys med avseende på ledning och styrning, demokrati och delaktighet, verksamheternas effektivitet, kommunen som arbetsgivare och kommunen som samhällsbyggare.

Prognosen från SKR, allt annat oförändrat, visade då en ökande obalans under perioden från -1 mkr år 2016 till -24 mkr år 2021.

Kommunens balanskravsresultat för år 2021 uppgår till +17,4 mkr. I detta resultat ingår då även de extra satsningar som gjorts via utvecklingsanslaget med 5,5 mkr. I utfallet för 2021 ingår även extra satsningar från staten genom ytterligare generella statsbidragsförstärkningar på 7,4 mkr och statsbidragsförstärkning riktad mot äldreomsorgen med 2,6 mkr samt "skolmiljarden" med 0,4 mkr, totalt 10,4 mkr. Den tillfälliga ersättningen för höga sjuklönekostnader har givit en nettoeffekt på +1,7 mkr. Rensat för dessa poster skulle resultatet varit +10,8 mkr att jämföra med prognosen för år 2021 på -24 mkr, en förbättring med 34,8 mkr.

Detta tyder på att kommunen kunnat bromsa nettokostnadsutvecklingen i jämförelse med prognosen från SKR.

3.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Personalstatistik

Anställda	November 2021	November 2020	November 2019
Antal tillsvidareanställningar	527	529	519
- Varav kvinnor (%)	80%	81,3%	81,7%
- Varav män (%)	20%	18,7%	18,3%
Antal visstidsanställningar (exkl. timavlönade)	98	87	108
Totalt anställda	625	616	627
Andel heltidsanställda	63,5%	62,2%	60,9%
- För kvinnor (%)	60%	57,6%	56,8%
- För män (%)	75,5%	80%	77,6%

Anställda

Antalet anställda den 1 november var 625 personer, en ökning med 9 personer jämfört med föregående år.

527 personer var tillsvidareanställda och 98 personer visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en minskning med 2 tillsvidareanställda och ökning med 11 visstidsanställda.

Av de tillsvidareanställda var 422 kvinnor (80 %) och 105 män (20 %), om visstidsanställda inkluderas är den procentuella fördelningen 77,76% kvinnor och 22,24 % män.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda arbetar 63,5 % heltid, vilket är en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med föregående år. Nedbrutet per kön arbetar 60 % kvinnor heltid, vilket är en ökning med 2,4 procentenheter och bland männen arbetar 75,5 % heltid, vilket är en minskning med 4,5 procentenheter jämfört med 2020.

Åldersstruktur

Åldersstruktur medelålder för kommunens tillsvidare och visstidsanställda var 46 år.

Medelåldern för kvinnor är 46,19 år och för män 46,87 år. Av de tillsvidareanställda var 15,5 % 60 år eller äldre, vilket är en minskning med 2,6 procentenheter, och 32,6 % är mellan 50- 59 år, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2020.

Under 2021 har 16 personer gått i ålderspension.

De yrkeskategorier med störst andel kommande pensionsavgångar fram till 2025 är personal inom yrket undersköterska, personlig assistent och stödassistent.

Personalkostnader

Under året uppgick lönekostnaderna till 325 mkr. Medellönen var 31 595 i november 2021, vilket var en höjning med 565 kr i jämförelse med 2020. Löneöversynen 2021 slutfördes under våren 2021 och de nya lönerna var klar inför maj- respektive juniutbetalning.

Utvecklingsinsatser för en bättre arbetsmiljö

Arbetet under året har i stor utsträckning varit präglad av pågående pandemi där kommunens verksamheter funnit lösningar, arbetssätt och metoder för att klara verksamheternas grunduppdrag samt arbeta för att förhindra smittspridning.

Det har fortsatt varit stort fokus på kvalitetssäkring av arbetsmiljön, där insatser såsom arbetsmiljöutbildning bas genomförts för kommunens chefer och skyddsombud under hösten. Arbetsmiljöutbildning för politiker har fortsatt även under detta år. Efter arbetsmiljöverkets inspektion påbörjades arbetet med revidering av kommunens Arbetsmiljöpolicy som väntas antas under första kvartalet av 2022, därtill förslag om förändrade friskvårdsförmåner.

Heltidsresan

Kommunfullmäktige fattade i februari 2020 beslut om att ställa om till en heltidsorganisation och tilldelade ekonomiska resurser. Arbetet med att rekrytera ett utökat stöd inom områdena personalekonomi och bemanning inleddes genom att HR-enheten tillsammans med processgruppen för heltidsresan arbetade fram en kravspecifikation för uppdraget och i maj anställdes en personalekonom. Projektgruppen har under våren även arbetat fram en kommunövergripande bemanningshandbok.

Under året har information om heltidsresan hållits till medarbetare inom FOKUS, SHB och till personal på Edsgärdet. En nätverksgrupp startades för chefer i FOKUS och SHB som hjälper varandra att hitta lösningar för fler heltidstjänster. Personal på Edsgärdet har genomfört en utbildning i organisera och bemanna för att öka

förståelsen om varför vi genomför heltidsresan. Det har startats upp arbetsgrupper med representanter från de olika avdelningarna på Edsgårdet och skyddsombud. Arbetsgrupperna deltar i arbetet kring schema, samplanering, information till APT och hjälper till att hantera oro.

I Dals-Ed är andel 63,5 % heltidsanställda jämfört med riket 82,6 %. Det är en ökning med 1,3% jämfört med 2020. Dals-Ed deltar i ett nätverk för heltidsresan som anordnas av SKR. I nätverket samlas 30 kommuner från olika delar av Sverige för att stödja varandra i olika frågor vid införande av fler heltidstjänster.

Ledarskap och kompetensutveckling

HR-enheten i kommunen stödjer chefer i deras uppdrag genom olika insatser. Syftet är att kunna ge ett enhetligt stöd till kommunens chefer och även kunna förenkla deras vardag genom olika stödsystem. Ledarutveckling har skett under året genom att kommunledningen fokuserat på att arbeta med tillitsbaserad styrning och ledning, resultatstyrning med ny styrmodell inom ramen för Långsiktig Hållbar Ekonomi och verksamhet.

Kommunens satsning på Aktivt Medarbetarskap har fortsatt under året i kommunens verksamheter, där respektive chef leder utbildningarna tillsammans med sina medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap innebär att alla medarbetare, oavsett uppdrag, tar ett större ansvar och bidrar till sin egen och verksamhetens utveckling. Det resulterar i att vi ges förutsättningar att kunna vara långsiktigt hållbara genom att vara delaktig och se möjligheter att kunna påverka sin egen och andras arbetsmiljö i en positiv riktning.

Ledarforum är kommunledningens förlängda arm ut i verksamheterna, en strategiskt viktigt träffpunkt för kommunens

chefer och kommunövergripande strategier. Främsta syftet är att skapa en plattform för utveckling av vår gemensamma organisationskultur med fokus på ledarskap. Forumet är ett tillfälle till information, dialog och förankring, erfarenhetsutbyte samt chefs- och ledarutbildningar. Under 2021 samlades kommunens chefer i Ledarforum vid fyra tillfällen med olika teman och innehåll.

Arbetsmiljö och hälsa

Dals-Eds kommun har avtal med Säftehälsan AB avseende företagshälsovård. Företagshälsan har under året anlitats bl.a. till lagstadgade hälsoundersökningar, samtalsstöd samt övriga insatser kring hälsa och rehabilitering. Årshjul för arbetsmiljö är framtaget för att samla alla händelser som rör arbetsmiljö och att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet, årshjulet innehåller även uppföljning till politiker. Under våren fortsatte alla nämnder den påbörjade arbetsmiljöutbildning för politiker. Respektive förvaltningschef och nämndsordförande ansvarar för att hålla i utbildningen på nämndmöten under hösten 2020 och våren 2021. Utbildningen är framtagen av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och utbildningsmaterialet innehåller boken Så klarar du arbetsmiljöansvaret samt filmer som förtydligar de förtroendevaldas arbetsmiljöansvar och det regelverk som gäller på arbetsmiljöområdet.

Arbetsmiljöverket (AV) genomförde digitala inspektioner i Dals-Eds kommun mellan den 19 mars och den 23 april 2021. Syftet var att granska den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet i kommunen (SAM). Tillsynen skedde i tre steg och inleddes med en inspektion där AV berättade om tillsynen och kommunen redogjorde om våra rutiner för SAM. Efter det gjorde AV digitala stickprovsinspektioner på Snörumsskolan, Hemsjukvården

och Hagaskolan.

Vid den återkopplande inspektionen den 23 april redogjorde AV för vad som hade uppmärksammats vid inspektionerna. Kommunen fick möjlighet att kommentera och förtydliga ytterligare och AV kunde ställa kompletterande frågor. AV redovisade fem brister som framkommit under inspektionen; arbetsmiljöpolicy, uppgiftsfördelning, årlig uppföljning, riskbedömning arbetsbelastning, lokalfrågor - rutiner. Kommunen har arbetat med bristerna under året.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro	8,3%	9,5%	6,6%
Varav långsjukfrånvaro 60 dagar eller mer	41,9%	43%	44,8%
Total sjukfrånvaro per kön			
Kvinnor	8,8%	10,4%	6,6%
Män	6,6%	6,3%	6,5%
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp			
Under 29 år	7,1%	8,3%	4,6%
30 - 49 år	7,6%	8,3%	6,1%
Över 50 år	9,2%	10,9%	7,6%

Pandemiåren 2020 och 2021 har påverkat oss på många sätt och vi kan se en ganska rak trend gällande sjukfrånvarotalen innan pandemins utbrott. Med pandemin och konsekvensen att stanna

hemma vid milda symptom har påverkat kommunens sjuktal.

Under 2021 var den totala sjukfrånvaron 8,3% vilket är en minskning i jämförelse med 2020 (2020: 10,4%) men fortfarande på en högre nivå än innan pandemin (2019: 6,6%). I jämförelse med 2019 har vi en högre sjukfrånvaro i alla åldersgrupper och bedöms ha ökat på grund av coronapandemin då anställda har varit sjukskrivna vid lätta symtom. Om 2021 jämförs med 2020 har sjukfrånvaron för alla åldersgrupper sjunkit. Sjukfrånvaron var 2021 8,8% för kvinnor och 6,6% för män, vilket är en minskning för kvinnor (2020: 10,4%) och en ökning för män jämfört med 2020 (2020: 6,3%). De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar har minskat stegvis sedan 2019. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna 41,9 %. Detta tyder på fler kortare sjukskrivningar under pandemiåren än innan.

Medarbetarundersökning

Medarbetarenkäten bygger på frågor som handlar om organisatorisk och social arbetsmiljö, frågor som berör diskrimineringslagen samt hållbart medarbetarengagemang (HME).

KLG beslutade att ändra årshjulsprocessen och flyttade fram medarbetarundersökningen till mars 2022. Cheferna får nu längre tid att arbeta med medarbetarundersökningen tillsammans med medarbetarna, att göra handlingsplaner och aktiviteter som läggs in i verksamhetsplanen i Stratsys.

Tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal 2021	Antal 2020	Antal 2019
Tillbud	206	167	126
Arbetsskador	89	60	17
Totalt antal arbetsskador och tillbud	295	224	143

Tabellen visar antal anmälda tillbud och arbetsskador under åren 2019-2021.

Arbetsgivaren är skyldig att utreda orsakerna till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i arbetet. Därför är det viktigt att systematiskt undersöka och analysera vilka arbetsskador och tillbud som anmäls, vad som ska åtgärdas och hur man förebygger att andra personer drabba. Syftet med KIA är att digitalt rapportera in samtliga tillbud, arbetsskador och riskobservationer för att kunna hantera avvikelser inom arbetsmiljö och att arbeta förebyggande.

Antalet anmälda tillbud ökade med 39 anmälningar jämfört med 2020 och antalet anmälda arbetsskador ökade med 29 anmälningar jämfört med 2020. Som arbetsskada räknas alla anmälningar inom olycksfall (62 st), färdolycksfall (11 st) och arbetssjukdom (16 st). Totalt blir det 89 arbetsskador. Antalet anmälda tillbud och arbetsskador är 295 st under 2021. De vanligaste tillbudsanmälningarna är hot och våldssituationer, psykisk överbelastning och arbetsbelastning. När det gäller olycksfallsanmälningar är det främst hot och våld, skadad av person och fallskador. De vanligaste förekommande platserna är hos brukare på särskilt boende eller i enskilt hem, i klassrum och förskola inne. De vanligaste förekommande aktiviteterna är i

undervisning eller personlig omvårdnad.

Personal- och arbetsmiljögenomgång

HR-enheten har under året haft fortsatta samtal med kommunens chefer. Områden som berörs under personal- och arbetsmiljögenomgångarna är kort- och långtidssjukfrånvaro på enhetsnivå och individnivå, förebyggande insatser och rehabilitering. Förbättringsområden som framkommit är tidiga insatser i rehabilitering. Bilden från personal- och arbetsmiljögenomgångarna är att det finns stora skillnader på hälsoläget inom och mellan förvaltningarna där främsta sjukdomsfrånvaron är förslitningsskador medan en annan förvaltning har mestadels infektionssjukdomar, till följd av att personal arbetar inom vårdande yrken.

Rehabilitering

I personal- och arbetsmiljögenomgångarna förs en dialog med chef kring olika rehabiliteringsåtgärder som kan vara aktuella. Chef har rehabiliteringssamtal när medarbetaren varit sjuk 6 gånger på 12 månader (upprepad korttidsfrånvaro), när medarbetarens sjukskrivning beräknas bli mer än 30 dagar, eller när medarbetaren själv begär det samt vid upprepade tidiga signaler om ohälsa. För att minska långtidssjukskrivning är tidiga samtal viktigt och vid behov kan kartläggning genomföras med hjälp av kommunens företagshälsa.

3.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

3.8.1 Globalt och nationellt

Rysslands invasion av Ukraina

Innan pandemin helt hade släppt sitt grepp om världen inträffade nästa kris i och med Rysslands invasion i Ukraina i februari 2022. Enligt regeringskansliet är den svenska strategin nu att stötta Ukraina, vidta sanktioner mot Ryssland, samt stärka Sverige.

Sverige skänker militär utrustning samt skyddsutrustning och bistår med direkt ekonomiskt stöd till Ukrainas väpnade styrkor. Regeringen ökar även biståndet till Ukraina, bland annat genom stöd till humanitära organisationer. Sverige donerar även sjukvårdsmateriel.

Det har införts omfattande sanktioner mot Ryssland. Regeringen har beslutat om förbud mot rysk luftfart i svenskt luftrum och uppmanar till bojkott av idrottsliga utbyten med Ryssland.

Sverige ska ha ett starkt totalförsvaret och det pågår en upprustning av Sveriges försvarsförmåga. Regeringen samverkar med alla berörda aktörer för att vidmakthålla och stärka vår förmåga att stå emot cyberattacker och cyberspionage.

Konsekvenser för kommunsektorn

Kriget får ekonomiska konsekvenser främst via handel och globala råvarupriser enligt SKR. De högre råvarupriserna påverkar i första hand olja, gas och vete. Kriget ökar dessutom problemen med och priserna för fartygs- och flygtransporter i världen. Krigets konsekvenser för världsekonomin, handeln och de finansiella marknaderna spelar stor roll för kommuner och regioner. Vi är tätt

sammanflätade och högre priser påverkar kostnadsbilden direkt för en kommun eller region i vårt land. Kommuner och regioner höjer nu sin beredskap för att möta de ekonomiska utmaningar som kriget och säkerhetsläget innebär. Det är en orolig och illavarslande tid.

3.8.2 Kommunutveckling

Utvecklingsfokus inom vård och omsorg

Kompetens- och personalförsörjning

En aktiv kompetensutvecklingsplan med de områden som verksamheterna har identifierat som utvecklingsområden är ett måste för att kunna planera, genomföra och utvärdera.

Personalförsörjningen den största utmaningen vi har nu och för framtiden. Demografin har talat om för oss de senaste 15 till 20 åren att vi kommer att få fler äldre i förhållande till yngre. Vi behöver säkerställa att vi får tillräckligt med personal för att kunna ge en god och säker vård. Då behöver vi motivera både de som redan arbetar att stanna kvar och andra att jobbet inom vård och omsorg är något att satsa på. Vi behöver exempelvis:

- Ge möjligheten till heltidsarbete med rimliga och flexibla arbetsscheman.
- Arbeta aktivt med möjligheter till kompetensutveckling och karriär inom vårddyrket. Redan när någon börjar arbetet lägga en plan för hur rätt kompetens ska uppnås.
- Arbeta för att höja status för vårddyrken. Att arbeta inom vård och omsorg ställer ofta höga krav på personalen. Vi följer ett stort antal lagstiftningar för att ge en god och säker vård.
- Bra ambassadörer för verksamheterna och bra mentorer för nya medarbetare.

- Undersöka varför personal slutar. Finns ett mönster åtgärda så långt som möjligt orsakerna.

Fortsatt arbete med digitaliseringsplan

All personal behöver en grundnivå av digital grundkompetens. Digitala ombud inom förvaltningen som har kompetens på alla mindre system och som kan stötta chefer och personal i den dagliga driften. Brist på datorer, dåligt nät eller annat får inte hindra den digitala utvecklingen. Chefer behöver ha rätt stöd i detta.

Finansiering behöver ses över. Eventuellt kan statsbidrag sökas.

Fortsatt arbete med risk och sårbarhetsstrategi

Risk- och sårbarhetsanalys för förvaltningen behöver upprättas. Identifiera vilka kris- och kontinuitetsplaner vi har och vilka vi behöver. Vilket stöd behöver vi? Skapa en plan för att genomföra det som saknas. Vi ska kunna ge en säker vård och omsorg även om det uppstår avbrott i el, tele, It eller annat.

Äldreomsorgsplan från 2023

Revidering är påbörjad men inte fullföljd på grund av frånvaro i chefsledet. Ska göras klar.

Ny socialtjänstlag och samverkan

Den nya socialtjänstlagen (inom ett par år) har större fokus på förebyggande och inte biståndsbedömda insatser. Det ska vara en lättillgänglig socialtjänst. Vi kan redan nu förbereda verksamheten inför förebyggande arbete och systematisk uppföljning.

Samverkan med andra aktörer behöver öka för att individer så att individer får rätt hjälp från externa verksamheter för att att säkra

deras väg till ett självständigt liv.

Omställning till den nära vården

Omställningen till den nära vården kommer att ställa höga krav på samverkan mellan huvudmän. Liksom den nya socialtjänstlagen är den inriktad på det förebyggande arbetet och att den vård som patienten behöver ska ske så nära hemma som möjligt. En planering för ett samverkansprojekt med förebyggande insatser mellan kommunal och regional rehab i primärvården har påbörjats. Det är små sårbara enheter som behöver samverka för att klara personalförsörjningen i framtiden.

Samverkan Dalslands kommuner

Den samverkan som startats mellan Dalslandskommunerna behöver utökas. Det finns ett antal verksamheter inom mindre kommuner idag som är sårbara.

Skolans fokus inför 2022

Den nya grundsärskolan etableras och det blir spännande att dess framväxt i våra verksamheter. Vi genomför, utvärderar och skruvar på insatserna då målsättningen är hög om att erbjuda en likvärdig skola för alla elever och som kan möta var och ens behov.

Vi driver på den fortsatta digitaliseringen i förvaltningen och ser fram mot att ta del av processtöd från Skolverket som stödjer det viktiga arbetet.

Vi ser också fram mot att kunna remittera elevärenden till "En väg in" vilket innebär en mer likvärdig bedömning kring vilken typ av specialistvård/första linje som de bedömer att en elev behöver för att få mer hjälp än vad skolan kan erbjuda.

Framtidsfokus inom samhällsbyggnad

Under 2021 har det blivit allt svårare att rekrytera personal till i princip alla verksamheter. Det är också svårt att hitta timvikarier som kan gå in och arbeta vid sjukfrånvaro eller vid vård av barn. Arbetslösheten är relativt låg och därmed är utbudet inte så stort.

Alla verksamheter ska arbeta för att skapa samsyn och förståelse för grunduppdraget inom arbetslaget samt skapa en förståelse för det ekonomiska läget som kommunen står inför. Alla verksamheter behöver arbeta för att det finns bra rutiner och tydliga uppdrag. Vi behöver tänka på att minimera slöseri och se hur vi kan bli mer effektiva inom varje verksamhet. Kundnyttan ska stå i fokus när vi tänker verksamhet.

Den kostnadsanalys och jämförelse med andra kommuner som gjordes visade att våra kostnader ligger på en rimlig nivå inom kost och lokalvård. Vi kommer nu att se över hur vi utför våra uppdrag, vilken servicenivå som är rimlig i förhållande till tilldelade resurser och i jämförelse med andra kommuner. Vi förväntar oss att kunna utföra våra uppdrag samt klara budgetramen 2022.

Då bilpoolen inte går ihop och nyttjandegraden inte är tillräckligt stor har ett fordon överlåtits på annan verksamhet. Troligen behöver ytterligare något fordon säljas. Översyn angående detta görs första halvåret 2022.

När det gäller skogsskötseln samt röjning av sly kommer vi troligen att behöva hitta andra former för skötsel och en upphandling av dessa tjänster behöver eventuellt göras under 2022.

I samband med heltidsresans implementering kan organisationen för bemanningsteamet komma att förändras.

Arbetet med att etablera Fritidsbanken Dals-Ed fortsätter.

Fritidsbanken innebär en satsning på folkhälsa och miljö genom återbruk och blir ett verktyg i arbetet med Agenda 2030. Det främjar såväl spontan som organiserad idrott och bidrar till ökat intresse för friluftsliv. Vi hoppas att Fritidsbanken leder till ökad inkludering genom socioekonomisk utjämning, likhet mellan ålder, kön, samt ökad integration. Fritidsbanken kommer också bli en stor resurs för skolan i samband med friluftsliv- och temadagar och den kommer också bli en bra plats för arbetsträning och en tillgång för turismen.

Inom kostenheten kommer det att ske stora förändringar de närmaste åren. Det nya köket på Haga påverkar hela kostenheten och stora delar av lokalvården. Vår målsättning är att tillaga näringsriktig mat som barnen tycker om vilket vi tror gör att fler äter sig mätta. Vi ska återuppta Food-Lab så att barnen kan pröva nya rätter och tycka till om dem. Målsättningen är att fler barn ska välja att äta sig mätta på den skolmat som serveras.

Tekniska verksamheten kommer att genomlysas ytterligare för att ge en bild av vilka alternativ som finns för att kunna utföra uppdragen på ett bra sätt till rimliga kostnader.

Projektering pågår för en utbyggnad och modernisering av reningsverket i Brattestad. Detta krävs i samband med att kommunen erhåller nytt tillstånd från Länsstyrelsen. Vi har valt att ha en heltids VA- chef under denna period för att det ska fungera på ett bra sätt. Vi förstärker också med personal på VA-ledningssidan för att arbeta med inventering av ledningsnätet under en övergångsperiod.

Räddningstjänsten är en del av uppbyggnaden av det civila försvaret samt krisberedskap. Rekrytering av nya deltidsbrandmän har genomförts. Från 2022 kommer räddningstjänsten att utbilda medarbetare i kommunen i HLR och brandkunskap.

Hållbarhetsåret 2022

Hållbarhetsåret pågår hela 2022. Varje månad har ett särskilt tema kring hållbarhet. Varje vecka kommer det ut inlägg med tips och information kring månadens tema på kommunens konton på Instagram och Facebook. Varje månad sker det också aktiviteter kring månadens tema såväl i kommunens egna verksamheter som i kommunen i stort där alla kan vara delaktiga. Hållbarhet är ett väldigt brett begrepp. Det handlar ytterst om att vi behöver se till att vi kan tillfredsställa dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Alla kan vi dra vårt strå till stacken genom valen vi gör i våra dagliga liv.

Ökat fokus på analys och systematisk kvalitetsutveckling

Under 2022 ska en process för kommunövergripande analys och kommunikation av trender och jämförande statistik tas fram, med syfte att uppnå större träffsäkerhet vad gäller prioritering av utvecklingsaktiviteter inom Utvecklingsplanen, Strategi för LEV och Agenda 2030 och övrigt hållbarhetsarbete. Strukturerad analys är en del i att få in högre grad av systematisk kvalitetsutveckling i allt vi gör, med syfte att öka effektivitet och resultat för långsiktig hållbarhet inom olika områden.

Utvecklingsplan 2020-2023

Utvecklingsplanen, som styr mot en mer attraktiv och hållbar kommun går in i sitt tredje år 2022. Många medarbetare är involverade i olika aktiviteter. I medborgardialogen i samband med framtagandet av ny vision och ÖP bidrog invånare med en rad aktiviteter som skulle göra Dals-Ed till en ännu bättre plats att bo och leva på. Dessa fångas upp i arbetet med genomförandeplanen.

Vi behöver även få in de löften och krav som uppstår genom olika lagar, planer och dialoger i kommunens arbete och dokument samt tydliggöra hur olika planer och mål hänger samman. Vi behöver avsätta tid och resurser till genomförande och vi behöver följa upp arbetet kontinuerligt och även kommunicera ut på ett tydligt vis vad som görs. Det är viktigt att det vi som kommun får till oss tas omhand och förvaltas på bra vis om vi ska få engagemang, förtroende och nöjda medborgare.

Vidare behöver vi också en långsiktig plan och prioritering på frågor som kräver större resurser, såsom infrastruktur och utveckling av naturområden, så att vi kan nyttja möjligheter i form av externa bidrag och projekt. Arbetet kommer att systematiseras ytterligare.

Förändringsarbetet för LEV

Även det pågående förändrings- och anpassningsarbetet för en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet kommer att systematiseras i högre grad samt kopplas till nästa års uppföljning i en ny Kommunkompass, som senast genomfördes 2016. Fler behöver engageras i arbetet och få en förståelse för varför, vad och hur arbetet ska bedrivas för att uppnå syften och mål för högre funktionalitet, effektivitet och resultat.

Alla sju delstrategier är aktiverade utom Resultatdialog med politiker, invånare, kunder och medarbetare, som förhoppningsvis kommer att kunna starta på allvar under året och nästa år. Det innefattar även invånardialog i största allmänhet.

Intensifierad samverkan med grannkommuner i Dalsland

Samverkan med våra grannkommuner i Dalsland går 2022 in i en genomförandefas efter drygt ett års förberedelser. Det gäller såväl Det goda livet i Dalsland, med sikte på att tillsammans med VGR och Länsstyrelsen stärka social hållbarhet och den delregionala utvecklingen på olika sätt, samt 4D-samverkan med sikte på ökad verksamhetssamverkan som en strategi för ökad effektivitet och attraktivitet och minskad sårbarhet inom bland annat kompetensförsörjning. Det var en ren tillfällighet att de båda processerna sammanfaller som de gör, med initiativ under hösten 2020 som nu lett fram till två avsiktsförklaringar och planer för fortsatt arbete. Att det nu är så ska vi se till att nyttja som en framgångsfaktor i sig, där aktiviteter inom den ena processen kan ge värdefull dragkraft inom den andra.

Krisledning och krisberedskap

Kommunens krisledningsarbete fortsätter men nu med fokus på

Ukrainakriget istället för pandemihantering. Vi vet inte vad som väntar men håller på att bygga upp en ökad beredskap för oförutsedda och extraordinära händelser.

Innan Ukrainakriget var ambitionen att det ordinarie ordinarie trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet återigen skulle kunna tas upp efter pandemin då det har fått stå till sidan för krisledning och pandemihantering. Ett Kris- och säkerhetsråd har initierats av trygghetssamordnaren för att i samarbete med interna och externa aktörer skapa högre grad av samsyn kring beredskap för att hantera störande element och händelser i samhället.

Fortsatt påverkansarbete kring trafik och infrastruktur

Kommunen kommer att fortsätta med påverkansarbetet kring kollektivtrafik, främst tåget, och övriga infrastrukturfrågor. För att nå framgång i arbetet krävs en samsyn och samarbete i Dalsland och i Fyrbodal. Om inte vi från kommunens sida ständigt uppmärksammar betydelsen av en väl utbyggd infrastruktur och ett bra kollektivtrafikutbud, liksom sambandet mellan utbudet och invånarnas efterfrågan, riskerar utvecklingen att gå i negativ riktning med oanade konsekvenser för både hållbarhet och attraktivitet.

Arbeta för att skapa flyttkedjor

Det finns en efterfrågan på centrumnära bostäder och vi har som målsättning att arbeta mer aktivt för att skapa flyttkedjor för att tillgodose olika målgruppers behov och efterfrågan.

Folkhälsoarbetet

Lärdomar, förändringar och förbättringsbehov

Vi behöver bli bättre på att göra analyser i syfte att kunna forma folkhälsoinsatser som ger största möjliga nytta för den målgrupp de riktas till. Insatser behöver följas upp och utvärderas bättre för att effekterna ska kunna beskrivas mer tydligt. Hur det ska gå till behöver vara tydligt och klart redan i planeringsfasen.

Prioriteringar och utmaningar

Folkhälsostrategins prioriteringar för 2020-2023 står sig väl under kommande år. Inga förändringar bedöms nödvändiga.

En utmaning handlar om barn med psykisk ohälsa och hög skolfrånvaro där vi behöver vård- och utredningsinsatser från regionens parter och en bättre samverkan kring första linjen och SIP-arbete (samordnad individuell plan). Samtidigt sliter regionens parter med resursbrist och vårdskulder vilket resulterar i väntetider. Barn och deras föräldrar kan få vänta väldigt länge på hjälp eller bollas runt bland olika aktörer.

Behov som har framkommit sent under 2021 handlar om arbete med psykisk hälsa i skolan, inte minst kopplat till kränkningar på sociala medier.

Kommunens arbete för att leva upp till barnkonventionen och Agenda 2030 är teman som står på agendan i början av 2022.

Strategin för arbete med våld i nära relationer behöver återupptas efter pandemiåret då detta arbete fick stå tillbaka.

Näringslivsutveckling

Resultatet från Svenskt Näringslivs enkätundersökning och alla

företagsbesök kommer att vara vägledande i 2022 års arbete. Ökad upplevelse av brott och otrygghet, samarbetet mellan skola & näringsliv, kommunens dialog med näringslivet, tillgång till relevant kompetens är några områden som bör förbättras. Näringslivsarbetet ska konkretiseras i den nya näringslivsstrategin med tillhörande handlingsplan som blir klar våren 2022.

I det viktiga arbetet kring "platsutveckling" bör även personer från näringslivet inkluderas för att få en så bred förankring och delaktighet som möjligt. Arbetet med att ta fram en ny kommunikationsprofil och ett nytt platsvarumärke startades i slutet av året och beräknas vara klart under våren 2022.

Isen på Lilla Le vintern 2021

Digitaliseringsutveckling

Prioriterade områden inom digitaliseringsarbetet år 2022 är att:

- implementera den digitala agendan i vår organisationskultur
- stärka chefers kompetens kring informationsägaransvaret
- utveckla projektledarkompetens
- arbeta fram en kommunal färdplan för digitalisering som blir levande och heltäckande
- hantera bristen på systemförvaltare

Molntjänster från USA

Det är svårt att veta vart dagens diskussion kring molntjänster kommer att leda. Vår slutsats är att fortsätta med dagens lösningar och att bevaka utvecklingen. Idag växer lösningar fram i Europa så till vida att företag med europeiskt huvudägarskap får tillgång till teknik från molnjättarna i USA och det innebär att man kommer bort från problematiken runt den amerikanska lagsstiftningen.

Fortsatt brist på halvledare

Under pandemin har efterfrågan på halvledare ökat, en komponent som bland annat används i datorchip. Bristen på halvledare och den instabila situationen till följd av detta är global och påverkar IT-branschen både vad gäller datorer och mobiltelefoner. På sikt kommer högre priser att slå mot slutkunderna. Nya 5G-nät, elbilar, artificiell intelligens, automation och robotisering av industrier och transportsystem, smarta städer, grön energi och en ständigt ökande konsumtion av uppkopplad elektronik och datoriserade vitvaror – har gjort halvledare till en allt viktigare insatsvara i industrin. Så det är inte enbart pandemin som orsakat halvledarbrist utan även en allmänt ökad efterfrågan.

4. FINANSIELLA RAPPORTER

4.1 DRIFTREDOVISNING

Tabellen innehåller en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Belopp i tkr	Utfall 2021			Budget 2021	Budget-avvikelse
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto	
Skatter och statsbidrag					
Skatteintäkter	0	206 472	206 472	206 348	124
Preliminär slutavräkning innevarande år	0	5 442	5 442	-1 689	7 131
Definitiv slutavräkning föregående år	0	819	819	0	819
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	0	76 576	76 576	76 318	258
Kostnadsutjämningsavgift/-bidrag	0	17 805	17 805	17 880	-75
Regleringsavgift/bidrag	0	14 211	14 211	14 245	-34
LSS-utjämning	0	12 755	12 755	12 558	197
Kommunal fastighetsavgift	0	13 069	13 069	12 972	97
Generellt statsbidrag (skolmiljarder och God vård och omsorg)	0	3 045	3 045	3 043	2
Summa skatter och statsbidrag	0	350 194	350 194	341 675	8 519
Nämnd					
Kommunfullmäktige	-370	0	-370	-635	265
- varav kommunfullmäktige	-40	0	-40	-117	77
- varav revision	-330	0	-330	-518	188
Valnämnden	-2	0	-2	-6	4

Belopp i tkr	Utfall 2021			Budget 2021	Budget-avvikelse
KS - Kommunledningsförvaltningen	-39 804	-6 328	-33 476	-34 730	1 254
- varav stöd, service- och styrfunktioner	-34 059	5 233	-28 826	-29 681	855
- varav plan- och byggenhet	-2 340	906	-1 434	-1 941	507
- varav överförmyndare	-819	0	-819	-700	-119
- varav politisk verksamhet	-2 586	189	-2 397	-2 408	11
KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen	-117 945	81 132	-36 813	-40 811	3 998
- varav renhållningsverksamhet	-7 144	7 144	0	0	0
- varav VA-verksamhet	-10 048	10 048	0	0	0
- varav gator och vägar	-4 760	273	-4 487	-4 429	-58
- varav fastighetsverksamhet	-36 648	38 382	1 734	922	812
- varav städverksamhet	-8 203	2 110	-6 093	-6 230	137
- varav kostverksamhet	-15 539	6 170	-9 369	-10 190	821
- varav arbetsmarknads- och integrationsverksamhet	-15 731	8 791	-6 940	-6 972	32
- varav räddningstjänst	-7 681	1 017	-6 664	-6 783	119
- varav bostadsanpassning	-422	0	-422	-729	307
- varav övrig verksamhet	-11 769	7 197	-4 572	-6 400	1 828
FOKUS-nämnden	-214 776	88 615	-126 161	-120 782	-5 379
- varav barnomsorg	-29 554	6 178	-23 376	-23 533	157
- varav grundskola	-65 613	7 683	-57 930	-55 306	-2 624
- varav särskola	-3 893	263	-3 630	-1 878	-1 752

Belopp i tkr	Utfall 2021			Budget 2021	Budget-avvikelse
- varav Utsikten	-67 782	68 087	305	-30	335
- varav gymnasieskola	-27 707	172	-27 535	-26 949	-586
- varav vuxenutbildning m.m.	-3 706	1 544	-2 162	-2 457	295
- varav kultur- och fritid	-9 957	1 347	-8 610	-8 660	50
- varav nämnd	-806	0	-806	-780	-26
- varav administration	-5 758	3 341	-2 417	-1 189	-1 228
Socialnämnden	-164 105	26 679	-137 426	-128 335	-9 091
- varav IFO	-29 294	2 566	-26 728	-20 903	-5 825
- varav LSS	-41 257	8 589	-32 668	-32 569	-99
- varav äldreomsorg	-48 841	10 904	-37 937	-38 927	990
- varav hemtjänst	-18 828	1 851	-16 977	-16 355	-622
- varav hemsjukvård/rehab	-20 058	2 595	-17 463	-17 465	2
- varav övrig verksamhet, inkl politisk verksamhet	-5 827	174	-5 653	-2 116	-3 537
Summa nämnder	-537 002	202 754	-334 248	-325 299	-8 949
Finansverksamhet					
- Arbetsgivaravgifter	-68 806	0	-68 806	-75 689	6883
- Avtalsförsäkringar	-275	0	-275	-70	-205
- Pensionskostnader	-27 525	0	-27 525	-27 414	-111
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	90 944	90 944	94 732	-3788

Belopp i tkr	Utfall 2021			Budget 2021	Budget-avvikelse
- Personbilar	-839	839	0	0	0
- Löneväxling pension	-492	492	0	0	0
- Förmånsbilar	-162	162	0	0	0
- Borgensavgift Edshus AB	0	634	634	630	4
- Övriga kostnader	-84	0	-84	0	-84
- Central löneökningsspott	0	0	0	-3449	3449
- Central pott för löneprioriteringar	0	0	0	0	0
- Central övrig löneökningsspott	0	0	0	0	0
- KS Gemensamt utvecklingsanslag	0	0	0	0	0
- Tidigareläggning kostnader för ombyggnation äldreboenden	0	0	0	0	0
- Timlöneförändring hela kommunen	150	0	150	-387	537
- Förändring semesterlöneskuld hela kommunen	94	0	94	0	94
- Intern ränta	0	3666	3666	3840	-174
- Ersättning för sjuklönekostnader	0	3196	3196	0	3196
- Momsersättning	0	0	0	0	0
- Övriga poster	-116	93	-23	-260	237
- Finansiella intäkter	0	132	132	335	-203
- Finansiella kostnader	-368	0	-368	-1300	932
Summa finansverksamhet	98 423	100 158	1735	-9 032	10 767
Årets resultat	-635 425	653 106	17 681	7 344	10 337

4.2 INVESTERINGSREDOVISNING

Tabellen gör det möjligt för fullmäktige att jämföra beslutade/beräknade totalutgifter och anslag med utfall.

Belopp i mkr	2021				
	Ing.ack.utfall	Utfall 2021	Ack utfall 202112	Budget totalt projekt	Avvikelse totalt projekt
Objektreserv KS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Objektreserv KS-ordförande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt KS objektreserver	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Objektsreserv IT	0,0	0	0,0	3,8	3,8
WM Wareskåp IT	0,4	0	0,4	0,0	-0,4
FVM implementering 2020-2023	0,2	0,0	0,2	0,0	-0,2
Infrastrukturproj. Google 2018-2022	0,3	0,2	0,5	0,3	-0,2
Uppgradering trådlöst nätverk 2021	0,0	0,6	0,6	0,6	0,0
Löne och personaladministrativ system	0,0	1,4	1,4	2,0	0,6
Lifecare Licens	0,0	0,8	0,8	0,9	0,1
Totalt IT-investeringar	1,0	3,0	4,0	7,7	3,7
Inventarier Edsgärdet	0,6	0,1	0,7	0,0	-0,7
Inventarier Hagalid	0,1	0,2	0,3	0,2	-0,1
Inventarier bistånd	0,2	0,0	0,2	0,0	-0,2
Server sveabion	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Slöjdmaskin Hagaskolan slöjd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kontorsmöbler kansliet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier Ifo	0,0	0,2	0,2	0,1	-0,1
Bilar	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

<i>Belopp i mkr</i>		2021				
Automatisk färshanterare Utsikten	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Inventarier LSS Galaxen	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Robotgräsklippare	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0	
Rational vario PRO (Stekbord på Utsikten)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Liftsystem (Östan/Nordan)	0,0	0,4	0,4	0,2	-0,2	
Container för brandfarliga vätskor (vid HAGALID)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Chromebooks	0,0	0,6	0,6	0,6	0,0	
Raider 214 TC (åkgäsklippare)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Maskin till framställning av Z-vatten	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0	
Ventilation	0,0	0,9	0,9	0,9	0,0	
Brännare Westberga	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Spoldesinfektor	0,0	0,2	0,2	0,0	-0,2	
Sprinklersystem Timmergården	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Upprustning sammanträdeslokaler	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	
Brandlarm	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	
Luft pump	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Inventarier hela kommunen (Hiss kommunhus)	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0	
Totalt inventarieinvesteringar	1,1	4,3	5,4	3,8	-1,6	
Framtidens äldreboende, projektfas	88,9	0,0	88,9	0,0	-88,9	
Ombyggnad Hagaskolan	53,8	0,0	53,8	0,0	-53,8	
Bidrag Boverket Hagaskolan	-11,8	0,0	-11,8	0,0	11,8	
Skolrestaurang Haga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nytt kök Hagaskolan	2,9	19,3	22,2	22,0	-0,2	
Duschväggar Hagaskolan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

<i>Belopp i mkr</i>		2021			
Markiser Hagaskolan huvudbyggnad mellanstadiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Golvbeläggning Haga	0,7	0,0	0,7	0,0	-0,7
Solskydd Fågelvägens förskola	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Markiser fågelvägens förskola	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Belysningar	0,0	1,4	1,4	1,3	-0,1
Dals-Ed Bältnäs 1:31 utfyllnad	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Ombyggnation kök Haga förskola	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Omklädningsrum Eds Atlet (Herr)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Toalett biblioteket	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Nya grupprum Hagaskolan	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
SBF fastigheter övrigt	0,0	0,0	0,0	5,2	-5,2
Totalt fastighetsinvesteringar	134,6	21,2	155,8	29,0	-126,8
Objektsreserv Räddningstjänsten	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9
Hydraulpump+slang	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Band till bandvagn (Hägglunds)	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Drönare räddningstjänsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slang räddningstjänst 2020	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Om/tillbyggnad brandstation	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Rakelterminaler 2021	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Totalt investeringar räddningstjänst	0,3	0,2	0,5	3,1	2,6
Resecentrum	9,8	0,0	9,8	0,0	-9,8
Bidrag Resecentrum	-4,4	0,0	-4,4	0,0	4,4
MSB	2,0	0,0	2,0	0,0	-2,0

Belopp i mkr		2021			
MSB	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,2
GC-väg Brandstation-Jordbron	0,6	0,0	0,6	0,0	-0,6
Bidrag GC-väg Brandst. - Jordbron	-0,4	0,0	-0,4	0,0	0,4
Torp nyanläggning av väg	0,3	0,0	0,3	0,0	-0,3
Ullerön 1:49 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ullerön 1:50 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ullerön 1:51 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rörviken 2:105 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Flytbrygga Håbol	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scanbox värmevagnar	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Oljeavskiljare/ pump-grop kommunförrådet	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Städmaskin bollhallen Haga	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
SBF övrigt	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
Beläggningar	0,0	0,6	0,6	0,6	0,0
Parkering Stallbacken	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Anslutningsavgifter	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Totalt investeringar samhällsbyggnad	8,0	0,6	8,6	1,2	7,4
Nytt tillstånd, Brattesta RV	2,6	0,0	2,6	0,0	-2,6
Pumpst. spilled. Hökedalen Snörum	2,7	0,1	2,8	0,1	-2,7
Övervakningssystem VA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslutningsavgifter VA 2020	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,2
Tillbyggnad Brattesta reningsverk	0,2	2,4	2,6	5,0	2,4
Staket renhållning (Onsön)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
VA-verksamhet	0,0	0,0	0,0	3,4	3,4

<i>Belopp i mkr</i>		2021			
Renhållningsverksamhet	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9
Totalt investeringar VA och renhållning	5,4	2,6	8,0	11,5	3,5
Bälnäs, sanering	8,0	0,0	8,0	0,0	-8,0
Bälnäs, sanering bidrag	-6,4	-1,0	-7,4	0,0	7,4
Sanering tomter Lee	10,3	0,2	10,5	0,0	-10,5
Bidrag Lee Sanering	-9,7	0,0	-9,7	0,0	9,7
Orrvägen exploatering	0,1	0,1	0,2	0,1	-0,1
Totalt investeringar exploatering	2,3	-0,7	1,6	0,1	-1,5
Summa kommunen	152,7	31,4	184,1	56,4	-127,7
<i>Varav skattefinansierat</i>	<i>145,0</i>	<i>29,4</i>	<i>174,4</i>	<i>44,8</i>	<i>-129,6</i>
<i>Varav taxefinansierat</i>	<i>5,4</i>	<i>2,6</i>	<i>8,0</i>	<i>11,5</i>	<i>3,5</i>
<i>Varav exploatering</i>	<i>2,3</i>	<i>-0,7</i>	<i>1,6</i>	<i>0,1</i>	<i>-1,5</i>

Kommentarer till investeringsverksamheten:

Under 2021 står nytt kök Hagaskolan för 19,3 mkr av investeringsvolymen. Detta projekt pågår under 2022.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 31,4 mkr. Den stora skillnaden mellan brutto och nettonivå 2021 förklaras genom att kommunen har erhållit bidrag för sanering Bälnäs- och Leeområdet om totalt 9,5.

4.3 RESULTATRÄKNING

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2021	2020	2021	2020
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	147,4	150,3	176,6	179,6
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-465,1	-461,0	-482,1	-477,2
Avskrivningar	Not 3	-15,1	-15,2	-24,0	-23,8
Verksamhetens nettokostnader		-332,8	-325,9	-329,5	-321,4
Skatteintäkter	Not 4	212,7	200,9	212,7	200,9
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	137,4	140,6	137,4	140,6
Verksamhetens resultat		17,3	15,6	20,6	20,1
Finansiella intäkter	Not 6	0,9	1,0	0,3	0,5
Finansiella kostnader	Not 7	-0,5	-0,8	-2,5	-2,9
Resultat efter finansiella poster		17,7	15,8	18,4	17,8
Extraordinära poster					
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 8	17,7	15,8	18,4	17,8
Resultatet i andel av skatter och bidrag		5,0%	4,6%	5,3%	5,2%

4.4 KASSAFLÖDESANALYS

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2021	2020	2021	2020
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	147,4	150,3	176,6	179,6
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-465,1	-461,0	-482,1	-477,2
Verksamhetens nettokostnader		-317,7	-310,7	-305,5	-297,6
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	Not 4,5	350,1	341,5	350,1	341,5
Finansiella intäkter	Not 6	0,9	1,0	0,3	0,5
Finansiella kostnader	Not 7	-0,5	-0,8	-2,5	-2,9
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	Not 10	0,0	0,3	0,0	0,7
Verksamhetsnetto		32,8	31,3	42,4	42,2
INVESTERINGAR					
Inköp av materiella tillgångar	Not 11,12,13	-30,6	-29,3	-44,3	*-41,0
Avyttrade materiella tillgångar		1,5	0,0	3,5	*2,0
Inköp av finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	-0,1
Avyttrade finansiella tillgångar		0,5	0,0	0,5	0,0
Investeringsnetto		-28,6	-29,3	-40,3	-39,1
FINANSIERING					
Utlåning/ökning långfristiga fordringar		0,0	0,0	0,0	0,0
Återbetald utlåning		0,0	0,0	0,0	0,0
Långfristig upplåning	Not 20	32,4	28,9	32,4	*57,4

		Kommunen		Koncernen	
Amortering	Not 20	-33,6	-24,7	-134,4	*-31,3
Kortfristig upplåning		0,0	0,0	0,0	0,0
Amortering		0,0	0,0	0,0	0,0
Utdelning		0,0	0,0	0,0	0,0
Finansieringsnetto		-1,2	4,2	-102	*26,1
Justering för rörelsekapitalets förändring					
Ökn(+)/minskn(-) pensionsskuld	Not 19	0,7	2,9	0,7	2,9
Ökn(+)/minskn(-) övriga avsättningar		0,0	0,0	1,1	1,0
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar	Not 15,16	-3,4	-1,2	-4,9	-1,1
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	Not 22	-2,5	10,2	100,5	*-16,1
Förändring av likvida medel		-2,2	18,1	-2,5	15,9
Likvida medel vid årets början		41,3	23,2	59,4	43,5
Likvida medel vid årets slut		39,1	41,3	56,9	59,4

* Koncern saldo 2020 har rättat

4.5 BALANSRÄKNING

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2021	2020	2021	2020
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11	0,8	0,0	0,8	0,0
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12	335,3	324,2	611,2	597,4
- Maskiner och inventarier	Not 13	19,3	17,3	20,6	18,5
- Finansiella anläggningstillgångar	Not 14	20,9	21,4	2,9	3,4
- Långfristiga fordringar		0,0	0,0	0,2	0,2
Summa anläggningstillgångar		376,3	362,9	635,7	619,5
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	3,3	3,2	3,5	3,6
Fordringar	Not 16	42,2	38,9	42,2	38,4
Likvida medel	Not 17	39,1	41,3	56,9	59,4
Summa omsättningstillgångar		84,6	83,4	102,6	101,5
SUMMA TILLGÅNGAR		460,9	446,3	738,3	721,0
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	Not 18	17,7	15,8	18,4	17,8
Resultatutjämningsreserv		54,0	*40,2	54,0	*40,2

		Kommunen		Koncernen	
Övrigt eget kapital		132,0	130,0	143,4	*139,5
Summa eget kapital		203,7	186,0	215,8	197,5
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	Not 19	12,2	11,5	12,2	11,5
Uppskjutna skatter		0,0	0,0	4,2	3,1
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 20	137,7	138,9	271,6	*373,6
Kortfristiga skulder	Not 21	107,3	109,8	234,5	*135,3
Summa avsättningar och skulder		257,2	260,2	522,5	523,5
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		460,9	446,3	738,3	721,0
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 23	103,1	104,5	103,1	104,5
Övriga ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 24	271,9	273,4	11,9	11,4

* Koncern saldo 2020 har rättat

4.6 NOTFÖRTECKNING

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2021	2020	2021	2020
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Avgifter affärsdrivande	16,1	15,7	16,9	13,1
Huvudavgift (barnomsorg, äldreomsorg, musikskola etc)	5,5	5,2	5,5	5,2
Hyror	13,4	13,1	41,8	45,7
Driftbidrag	35,5	63,0	35,5	63,0
Ersättning från FK för personlig assistent	6,8	7,9	6,8	7,9
Övriga bidrag	3,1	3,6	3,1	3,6
Övriga intäkter	67,0	41,8	67,0	41,1
Summa verksamhetens intäkter	147,4	150,3	176,6	179,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2021	2020	2021	2020
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	325,0	320,1	330,1	324,6
Köp av huvudverksamhet	46,2	*46,4	46,2	46,4
Hyror och leasing kostnader	18,6	*20,1	22,1	23,0
Material	18,9	*18,3	20,1	*20,1
Köpta tjänster	28,5	*27,9	31,1	*30,1
Bidrag	11,3	11,6	11,3	11,6
Inkomstskatt	0,0	0,0	1,8	1,6
Övriga kostnader	16,6	*16,6	19,4	*19,8
Summa verksamhetens kostnader	465,1	461,0	482,1	477,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
-------	----------	--	-----------	--

*Klassificeringar 2020 har ändrat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 3 Avskrivningar	2021	2020	2021	2020
Immateriella	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier	2,7	2,7	2,9	2,9
Fastigheter	12,4	12,5	21,1	20,9
Summa avskrivningar	15,1	15,2	24,0	23,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 4 Skatteintäkter	2021	2020	2021	2020
Preliminär kommunalskatt	206,5	205,5	206,5	205,5
Preliminär slutavräkning innevarande år	5,4	-3,4	5,4	-3,4
Slutavräkningsdifferens föregående år	0,8	-1,2	0,8	-1,2
Summa skatteintäkter	212,7	200,9	212,7	200,9

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	2021	2020	2021	2020
Inkomstutjämning	76,6	78,5	76,6	78,5
Kommunal fastighetsavgift	13,1	12,1	13,1	12,1
LSS-utjämning	12,7	14,3	12,7	14,3
Kostnadsutjämning	17,8	20,5	17,8	20,5
Regleringsbidrag/-avgift	14,2	4,9	14,2	4,9
Generellt statsbidrag (Skolmiljarder och god vård och omsorg)	3,0	0,0	3,0	0,0
Generellt statsbidrag (utifrån parameter för flyktingmottagande)	0,0	1,2	0,0	1,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Generellt statsbidrag (stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden)	0,0	9,1	0,0	9,1
Summa generella statsbidrag och utjämning	137,4	140,6	137,4	140,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 6 Finansiella intäkter	2021	2020	2021	2020
Inkomsträntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,9	1,0	0,3	0,5
Summa finansiella intäkter	0,9	1,0	0,3	0,5

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 7 Finansiella kostnader	2021	2020	2021	2020
Räntor anläggningslån	0,3	0,5	2,3	2,6
Räntekostnader pensionsskuld	0,1	0,2	0,1	0,2
Övriga finansiella kostnader	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa finansiella kostnader	0,5	0,8	2,5	2,9

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 8 Avstämning av balanskrav	2021	2020	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen	17,7	15,8	17,7	15,8
- avgår samtliga realisationsvinster	-0,3	0,0	-0,3	0,0
- tillägg för realisationsvinster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsförluster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	17,4	15,8	17,4	15,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
- medel till resultatutjämningsreserv	-13,9	-9,8	-13,9	-9,8
- medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	3,5	6,0	3,5	6,0
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	-2,6	0,0	-2,6
Summa balanskravsresultat	3,5	3,4	3,5	3,4
Balanskravsresultat att reglera	0,0	0,0	0,0	0,0

* Resultat kört enligt kommun nivå. Det är ej aktiv i koncern nivå.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 9 Jämförelsestörande poster	2021	2020	2021	2020
Realisationsvinst vid fastighetsförsäljning	0,3	0,0	0,3	0,0
Utrangering av fastighetskomponenter i samband med ombyggnation	-0,6	-0,0	-0,6	-0,0
Summa jämförelsestörande poster	-0,3	0,0	-0,3	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 10 Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	2021	2020	2021	2020
Återbokning VA-Nössemark	0,0	1,0	0,0	1,0
Återföring överavskrivning 2019	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Omklassificering intäkter och kostnader	0,0	0,0	0,0	0,4
Summa justering av ej rörelsekapitalpåverkande	0,0	0,3	0,0	0,7

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar	2021	2020	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Årets investeringar	0,8	0,0	0,8	0,0
Avskrivning	-0,0	0,0	-0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	0,8	0,0	0,8	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 12 Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2021	2020	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	506,1	479,8	867,3	832,5
Ackumulerad avskrivning	-181,9	-169,6	-269,9	-249,2
Årets investeringar	25,0	27,3	38,4	38,2
Utrangering	-0,6	-1,0	-0,6	-1,4
Försäljningar	-0,6	-0,0	-0,6	-0,0
Reavinst	0,2	0,0	0,2	0,0
Reaförlust	-0,5	-0,0	-0,5	-0,0
Nedskrivning	0,0	0,0	-2,0	-2,0
Avskrivning	-12,4	-12,3	-21,1	-20,7
Redovisat värde vid årets slut	335,3	324,2	611,2	597,4
Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	21,1	21,2	38,1	38,2
Verksamhetsfastigheter	185,4	193,1	428,9	432,1
Fastigheter för affärsverksamhet	17,9	16,9	17,9	16,9
Publika fastigheter	31,3	30,5	31,3	30,5
Fastigheter för annan verksamhet	36,8	38,9	49,2	51,9
Pågående arbeten	42,8	23,6	45,8	27,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Exploateringsmark	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	335,3	324,2	611,2	597,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 13 Maskiner och inventarier	2021	2020	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	52,3	50,3	56,8	54,0
Ackumulerad avskrivning	-35,0	-32,1	-38,3	-35,2
Årets investeringar	4,8	2,0	5,1	2,8
Utrangering	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Försäljningar	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Reavinst	0,0	0,0	0,0	0,0
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-2,7	-2,9	-2,9	-3,1
Redovisat värde vid årets slut	19,3	17,3	20,6	18,5

Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	4,3	2,4	4,3	2,4
Inventarier	10,3	9,6	11,6	10,8
Byggnadsinventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	2,3	2,6	2,3	2,6
Förbättringsutgifter på fast ej ägda av komm.	0,8	0,9	0,8	0,9
Leasingavtal	0,0	0,0	0,0	0,0
Konst	0,0	0,0	0,0	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Övriga maskiner och inventarier	1,6	1,8	1,6	1,8
Redovisat värde vid årets slut	19,3	17,3	20,6	18,5

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 14 Finansiella anläggningstillgångar	2021	2020	2021	2020
Aktier/andelar				
Edshus AB	18,0	18,0	0,0	0,0
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Kommuninvest	2,1	2,1	2,1	2,1
Kommuninvest förlagslån	0,6	0,6	0,6	0,6
Föreningen eDIT lån	0,0	0,4	0,0	0,4
Övrigt	0,0	0,1	0,0	0,1
Redovisat värde vid årets slut	20,9	21,4	2,9	3,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 15 Förråd, lager och exploateringsfastigheter	2021	2020	2021	2020
Förråd och lager	0,0	0,0	0,0	0,4
Exploateringsfastigheter	3,3	3,2	3,5	3,2
Redovisat värde vid årets slut	3,3	3,2	3,5	3,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 16 Kortfristiga fordringar	2021	2020	2021	2020
Kundfordringar	11,1	8,4	11,1	9,7
Interimsfordringar	27,0	26,9	27,0	25,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Övrigt	4,1	3,6	4,1	3,6
Redovisat värde vid årets slut	42,2	38,9	42,2	38,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 17 Likvida medel	2021	2020	2021	2020
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank	39,1	41,3	56,9	59,4
Summa likvida medel vid årets slut	39,1	41,3	56,9	59,4

Kommunen har en checkkredit på 25 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 18 Eget kapital	2021	2020	2021	2020
Förändring av eget kapital				
Ingående eget kapital	186,0	170,2	197,5	179,7
Årets resultat	17,7	15,8	18,3	17,8
Utgående eget kapital	203,7	186,0	215,8	197,5
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	54,0	*40,2	54,0	*40,2
Pensionsreserv	0,1	0,1	0,1	0,1
Övrigt eget kapital	149,6	145,7	161,7	157,2
Utgående eget kapital	203,7	186,0	215,8	197,5

För 2020 avsättning var 9,8 mkr. För 2021 föreslås avsättning med 13,9 mkr.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 19 Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	2021	2020	2021	2020
Ingående avsättning	11,5	8,5	11,5	8,5
Nya förpliktelser under året	1,3	3,2	1,3	3,2
Varav				
<i>Nyintjänad pension</i>	<i>1,3</i>	<i>2,9</i>	<i>1,3</i>	<i>2,9</i>
<i>Ränte- och basbeloppsuppräknig</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>
<i>Ändring av försäkringstekniska grunder</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Förändring av löneskatten</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Övrig post</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>
Årets utbetalningar	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Varav				
<i>Pensioner</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,2</i>
Utgående avsättning	12,2	11,5	12,2	11,5
Pensionsförpliktelsen minskad genom försäkring	20,6	15,6	20,6	15,6
Överskottsmedel i pensionsförsäkringen	7,7	3,2	7,7	3,2
Aktualiseringsgrad/Utreddningsgrad	98,0%	98,0%	98,0%	98,0%
Specifikation till pensioner				
Särskild avtalspension/ålderspension	5,5	5,2	5,5	5,2
Förmånsbestämd/kompletteringspension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ålderspension	6,5	6,1	6,5	6,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Pension till efterlevande	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa pensioner	12,2	11,5	12,2	11,5
Antal visstidsförordnaden				
Politiker	1	1	1	1
Tjänstemän	0	0	0	0

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 20 Långfristiga skulder	2021	2020	2021	2020
Anläggningslån				
- Ingående värde	123,9	123,9	375,8	379,1
- Amortering	-32,9	-24,0	-36,5	*-55,8
- Nästa års amortering	-5,4	-5,4	-119,8	*-22,6
- Nya lån	22,0	24,0	22,0	*52,5
- Skuld för statliga investeringsbidrag	21,7	21,6	21,7	21,6
- Pågående- investeringsbidrag	10,3	0,0	10,3	0,0
- Ackumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-1,9	-1,2	-1,9	-1,2
Summa långfristiga skulder	137,7	138,9	271,6	*373,6

* Koncern saldo 2020 har rättat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 21 Kortfristiga skulder	2021	2020	2021	2020

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Kortfristiga del av långfristiga lån	5,4	5,4	119,8	*22,6
Leverantörsskulder	21,6	19,9	28,4	25,1
Mervärdesskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Personalens skatter och avgifter	5,2	5,6	5,9	5,7
Interimsskulder	57,4	65,2	62,6	68,1
Övriga kortfristiga skulder	17,7	13,7	17,8	13,8
Summa kortfristiga skulder	107,3	109,8	234,5	*135,3

* Koncern saldo 2020 har rättat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 22 Förändring kortfristiga skulder	2021	2020	2021	2020
Förändring kortfristig del av långfristiga lån	0,0	0,0	93,8	*-25,3
Förändring kortfristiga skulder totalt	-2,5	10,2	6,7	9,2
Summa kortfristiga skulder	-2,5	10,2	100,5	*-16,1

* Koncern saldo 2020 har rättat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 23 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	2021	2020	2021	2020
Ingående ansvarsförbindelse	104,5	106,2	104,5	106,2
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1,4	2,5	1,4	2,5
Förändring av löneskatten	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Ändringar av försäkringstekniska grunder	2,4	-0,3	2,4	-0,3
Övrig post	-0,3	1,0	-0,3	1,0
Årets utbetalningar	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Utgående ansvarsförbindelse	103,1	104,5	103,1	104,5

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2021	2020	2021	2020
Not 24 Borgensåtaganden				
Borgen Edshus AB	260,0	262,0	0,0	0,0
Borgen Eds Ryttarsällskap	1,2	1,3	1,2	1,3
Operationell leasing kopiering	1,5	1,5	1,5	1,5
Operationell leasing bilar	9,2	8,6	9,2	8,6
Summa borgensåtaganden	271,9	273,4	11,9	11,4

Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyrssituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad. Beloppen ovan är en uppskattning.

Dals-Eds kommun har i februari 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 292 kommuner och landsting/regioner som per 2021-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i

förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Dals-Eds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2021-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 510 966 139 138 kronor och totala tillgångar till 518 679 716 010 kronor. Dals-Eds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 209 630 047 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 212 361 876 kronor.

4.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

RESULTATRÄKNING			
(mkr)		2021	2020
Intäkter	Not 1	10,0	9,1
Kostnader	Not 2	-8,5	-7,4
Jämförelsestörande poster			
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-1,3	-1,4
Verksamhetens Nettokostnader		0,2	0,3
Finansiella intäkter			
Finansiella kostnader	Not 4	0,2	-0,3
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)		0,0	0,0

BALANSRÄKNING			
(mkr)		2021	2020
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 5	16,8	15,7
Maskiner och inventarier	Not 6	0,8	0,2
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar		17,6	15,9

RESULTATRÄKNING			
Omsättningstillgångar			
Fordringar		0,0	0,0
Likvida medel		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		0,0	0,0
SUMMA TILLGÅNGAR		17,6	15,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 7	0,0	0,0
därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder/lån av kommunen	Not 8	10,2	9,3
Kortfristiga skulder/ förutbetalda avgifter	Not 9	7,4	6,6
Summa avsättningar och skulder		17,6	15,9
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		17,6	15,9
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER			
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0,0	0,0
Ansvarförbindelser		0,0	0,0
* Beloppet ändrat på grund av felaktig redovisning 2019			

NOTER		
(mkr)	2021	2020
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Brukningavgifter	9,9	9,0
Anslutningsavgifter	0,1	0,1
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-1,8	-1,7
Personal intern fördelning	-1,0	-1,0
Övriga kostnader	-5,7	-4,7
Not 3 Verksamhetens avskrivningar		
Avskrivningar på anläggningarnas anskaffn.värde	-1,3	-1,3
Avskrivningar på inventariernas anskaffningsvärde	-0,0	-0,1
Not 4 Verksamhetens finansiella kostnader		
Intern Ränta 1,5 % (beräknas på bokfört värde)	-0,2	-0,3
Not 5 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ackumulerat anskaffningsvärde	49,2	46,9
Bokfört värde	16,8	15,7
Not 6 Inventarier		
Ackumulerat anskaffningsvärde	1,3	0,8
Bokfört värde	0,8	0,2
Not 7 Eget kapital		
Totala tillgångar beräknas som upplånade av kommunen	0,0	0,0
Not 8 Långfristiga skulder		

NOTER

Lån av kommunen	10,2	9,3
Not 9 Kortfristiga skulder - förutbetalda avgifter		
Ackumulerade förutbetalda avgifter i tkr	7 363	6518
därav 2021	845	
<i>därav 2020</i>	1 358	1358
<i>därav 2019</i>	1 974	1 974
<i>därav 2018</i>	1 458	1 458
<i>därav 2017</i>	305	305
<i>därav 2016</i>	186	186
<i>därav 2015</i>	59	59
<i>därav 2014</i>	859	859
<i>därav utgående 2013</i>	319	319

4.8 REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt enligt RKR R2.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde. Dals-Eds kommun innehar inga finansiella instrument för att generera avkastning eller värdestegring, vilka annars ska värderas till verkligt värde. Kommunen har inte heller några immateriella anläggningstillgångar.

Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Sammanställda räkenskaper

Enligt LKBR är ett kommunalt koncernföretag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier en kommun har ett varaktigt betydande inflytande. Vidare framgår att ett enskilt koncernföretag inte behöver omfattas av de sammanställda räkenskaperna, om det är utan väsentlig betydelse för kommunen.

Kommunen behöver beakta om sammanställda räkenskaper krävs för att möjliggöra en relevant och tillräcklig grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning.

I de sammanställda räkenskaperna ingår, förutom kommunen,

Edshus AB, som ägs till 100% av kommunen.

Extraordinära och jämförelsestörande poster

Intäkter eller kostnader i annan verksamhet än kommunens normala verksamhet redovisas som extraordinära poster. Enligt RKR R11 ska en post ska klassificeras som extraordinär om; händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med kommunens normala verksamhet; händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet, och; posten uppgår till ett väsentligt belopp. I förekommande fall redovisas i not belopp för varje enskild extraordinär intäkt eller kostnad, samt vad posten avser.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Som jämförelsestörande poster redovisas alltid kommunens realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s augustiprognos.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2.

Anläggningstillgångar

Vad som är materiella och immateriella anläggningstillgångar och om det är en eller flera tillgångar framgår av Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer om RKR R4 Materiella anläggningstillgångar samt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde behöver inte aktiveras och blir därmed inte föremål för avskrivningar, utan kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en nyttjandeperiod om högst tre år. Med inventarier av mindre värde avses inventarier med ett anskaffningsvärde som understiger ett halvt prisbasbelopp.

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter.

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas på samtliga nyinvesteringar samt på kommunens fastigheter. Arbetet pågår med att justera övriga anläggningstillgångar utifrån kommunens riktlinjer.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 50 år.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Pensioner

Enligt RKR R10 Pensioner, ska värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS19.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning.

VA-verksamheten

Särredovisning sker av VA-verksamhetens resultat och ställning. Prissättning för försäljning av verksamhetens tjänster regleras i VA-lagen av självkostnadsprincipen. När avgifterna överstiger kostnaderna särredovisas dessa som en skuld till abonnentkollektivet under rubriken "Förutbetalda avgifter"

Enligt vattentjänstlagens § 30 får medel avsättas till en fond för framtida nyinvesteringar om investeringen finns i en fastställd investeringsplan, den är kalkylerad och att det framgår när medlen är avsedda att tas i anspråk samt att planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek. Investeringen ska komma hela kollektivet

tillgodo.

VA-verksamhet är en del av KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen varför olika resurser är samordnade i kommunen. För att redovisa ett rättvisande resultat för verksamheten fördelas gemensamma kostnader till VA-verksamheten.